БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

БУРЯТ-МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой БМАССР-эй Верховно Советэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Үдын Горкомой орган.

№ 190(5082)
Суббото
Сентябриин
21
1946 он

Сэн 20 мүнгэн

Манай республикын хүдөө ажахыда, илангаяа малажахыда томо томо дутагдалнууд байна. Эдэ дутагдалнуудые түргэн саг соо усадхажа, хүдөө ажахын талаар үнэхөөрөө ехэ дэбжэлтые туйлаха хэрэгтэй гэжэ ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленум заагаа һэн. Энэ заабариие үдэр бүриингөө хүтэлбэри болгон дүүргэе!

Хүдөө ажахын талаар гээгдэнги байдалые түргэн саг соо усадхаха

Һаяхан үнгэрһэн манай Бурят-Монголой Областной Комитедэй XXIV пленум болбол республикын хүдөө ажахыда оршожо байгаа дутуу дундануудые түргэн саг соо усадхаха тушаа тодорхой заабаринуудые үгэһэн байна. Мүнөө аймаг районуудаар үнгэржэ байгаа ВКП(б)-гэй айкомуудай ба райкомуудай пленумүүд болбол ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй шиидхэбэринүүдые бодото хэрэг дээрэнь бэежүүлхэ талаар шиндхэхы алхамуудые хэхэ ёһотой.

Хүдөө ажахыдамнай айхабтар ехэ гээгдэнги байдал бии байна. Колхозуудай ниитын малажалые хүгжөөхын орондо, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын орондо, тэрээнэй тоо толгойе һараһаа һарада, кварталһаа кварталда, жэлһээ жэлдэ олошоруулхын орондо зарим газарнуудта малажалын талаар хоролто гараһан байха юм. Социалистическэ малажалда тэжээлэй үнэхөөрөө бата бэхи база байгуулжа шададаггүй гү, али ехэл дутуугаар байгуулдаг, энэ хэрэгтэ бүхы арга боломжоёо хүсэд хэрэглэдэггүй ябадалнууд гээгдэнэ. Сабшалан хадалангые һайжаруулжа, газар дайдые үтэгжүүлхэ ба уһалха, канава һубагуудые заһаха ба шэнээр татаха гэхэ мэтын асуудалнуудые тоохогүй ушарнууд олоор гарана. Герасимовска хүдэлөөн тон хангалтагүйгөөр дэлгэрүүлэгдэнэ. Эрхим пар бэлэдхэхэ ба тэрэниие хоёр дахин хахалха, өөһэдтөө үрһэ хүрэнгын фондо байгуулха болон тарянай ургасые дээшэлүүлхэ талаар бүхы арга хэмжээнүүдые хүсэдөөр абаха ябадалда айхабтар олон дутуу дунданууд байна. Манай республика хадаа һүүлшын жэлнүүдтэ жэлһээ жэлдэ бирагүй муу ургаса абадаг болоо.

Эдэ бүхы болбол манай хүдөө ажахые ехэл хосорогдомол, гээгдэнги байдалда хүргэһэн байна. Хүдөө ажахын талаар энэ гээгдэнги ябадалые саашань яабашье тэсэжэ болохогүй. Энэ гээгдэлые түргэн саг соо усадхахын хойноһоо бодото хэмжээнүүдые эршэмтэйгээр абаха ёһотойбди. ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй тогтоол хадаа дурсагдаһан дутагдалнуудые арилган сэбэрлэхэ хэрэгтэ бүхы партийна, советскэ, газартаряалангай, малажахын органуудай ба колхозуудай дайшалхы программань болохо ёһотой. Хүдөө ажахые, илангаяа малажахые үнэхөөрөө зүбөөр хүтэлбэрилхэ ябадал гээшэ партийна органуудай хүдэлмэридэ тусгаар ехэ һуурииие эзэлхэ ёһотой болоод байна.

Энэ жэлдэ малажахыдаа дүүрэн хүрэжэ шадаха үбһэ тэжээлые бэлэдхэн абаха гээшэ малажахые саашань хүгжөөхэ хэрэгтэ туйлай ехэ удхатай байгаа. Гэбэшье, энэ жэлэй үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын хүдэлмэридэ хэлэшэгүй ехэ дутагдалнууд гараһан байна. Һүүлэй мэдээгээр, үбһэ сабшалгын түсэб гектараар республика дотор оройдоо 79,5 процент дүүргэгдэһэн байна. Силос даралга—миил 53,7 процент дүүргэгдэбэ. Зарим аймагууд болбол үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ талаар бүришье ехэ гээгдэлтэйгээр ябажа байна. Жэшээлхэдэ, Яруунын аймаг үбһэ сабшалгые гектараар—52 процент, силос даралгые 24,2 процент, Хориин аймаг үбһэ сабшалгые—77,4 процент, силос даралгые—46,9 процент дүүргэһэн байна. Үбһэ хуряалгые валова суглуулалтын талаар хаража үзэхэ болоо һаа, бүришье хосорогдомол байдал элирхэ юм.

Таряа хуряалгын хүдэлмэридэ баһал ехэхэн дутуу дунданууд оршожо байна. Сентябриин 15-ай мэдээгээр таряа хуряалга республика дотор бүхэ гэжэ 55,6 процент дүүргэгдэбэ. Бүрилэлгэ ба сохилго хэлэшэгүй ехээр гээгдэжэ ябана. Таряа хуряалгын хүдэлмэриие хожомдуулжа байһан аймагууд нилээд олон байна. Мүн сентябриин 15-эй мэдээгээр, Яруунын аймаг 32,7 процент, Түнхэнэй аймаг—38,8 процент, Хориин аймаг—41,4 процент, Иволгын аймаг—44,6 процент гэхэ мэтээр таряа хуряалгые ябуулжа байна.

Таряа хуряалгын тон хангалтагүйгөөр ябуулагдахатай хамта, орооһо таряае гээхэ, үрихэ ябадалнууд зарим газарта бага бэшээр гараба. Таряа талха гээхэ талаар Ториин аймагта һүрхэй ехэ алдуунууд гараа. Тус аймагай «Заветы Ильича» гэжэ колхоздо тон ехэ таряан гээгдэһэн байна. Энэ колхозой хуряагдаһан талмай дээрэ дүрбэлжэн метр тала соо 50-һаа 120 колос хүртэр хаягдаһан байба, энэ гээлтэнь гектар бүхэнһөө 2 центнер хүртэр таряа талха гээхэ ябадалда хүргэхэ байһаниинь элитэ.

Пар хахалха ба тэрээниие хоер дахин хахалха хэрэгтэ хожомдонги ябадал баһал гаранхай. Жэшээлхэдэ, Прибайкальска аймаг болбол һүүлэй мэдээгээр пар хахалалгынгаа түсэбые 77,6 процент ба парые хоер дахин хахалха түсэбөө миил 45,7 процент дүүргэһэн байна. Тиимэрхүү байдал Хэжэнгын, Кударын, Ториин аймагуудта бии. Намарай пар хахалха талаар айхабтар гээгдэнги ябадал гараад байна. Жэшээлхэдэ сентябриин 15-ай мэдээгээр, Курумканай аймаг оройдоо 66 гектар, Баргажанай аймаг 67 гектар, Прибайкальска аймаг 66 гектар, Хориин аймаг 84 гектар, Яруунын аймаг 98 гектар гэхэ мэтээр намарай пар бэлэдхэһэн байха юм.

Эдэ бүхы баримтанууд юу харуулна гээшэб? Манай хүдөө ажахыда оршожо байгаа томо томонууд дутуу дундануудые элирүүлэн харуулна гээшэ. Дээрэ дурсагдаһан дутагдалнуудые түргэн саг соо усадхажа шадабал, хүдөө ажахыдаа үнэхөөрөө ехэ дэбжэлтые туйлаха замые зүбөөр табижа шадаха байнабди. Мүнөө үедэ манай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнууд хадаа хүдөө ажахые, илангаяа малажахые хүгжөөхэ ябадалда һаад түбэг татаха гээшэ. Тиимэһээ хүдөө ажахыдахи олон тоото дутуу дунданууд түргэн саг соо большевистскээр усадхагдаха ёһотой.

Хүдөө ажахын ба малажахын талаар бии байһан гээгдэнги ябадалые усадхаха талаар юу хэхэ хэрэгтэйб гэбэл, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй заабаринуудые ба Обкомой XXIV пленумэй тогтоолые үдэр бүриин хүтэлбэри болгон дүүргэхэ ёһотойбди. Сталинска табанжэлэй түсэбөөр табигдаһан агууехэ зорилгонуудые дүүргэхын ба үлүүлэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе хаа-хаанагүй үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй байна. Тиигээд, малдаа бата бэхи тэжээлэй базые байгуулжа, малай байрые һайнаар бэлэдхэжэ болхоёо байгаа үбэлые зэбсэг түгэдөөр угтахань шухала. Ерэхэ жэлдэ үндэр баян ургаса абахын тулада, парые һайнаар бэлэдхэхэ, тэрээниие хоёр дахин хахалха хэрэгтэй. Мүн колхоз бүхэндэ өөһэд өөһэдэйнь үрһэ хүрэнгын фондые байгуулха гээшэ шухалын шухала болоно. Эдэ бүхы арга хэмжээнүүдые зүбөөр бэелүүлжэ шадабал, бидэнэр өөһэдынгөө хүдэрмэридэ бодото дэбжэлтые туйлажа шадаха байнабди.

Хүдөө ажахыдахи гээгдэлые түргэн саг үе соо усадхахын хойноһоо большевистскэ тэмсэл ябуулжа, ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй заабаринуудые ба ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй шиидхэбэриие бодото хэрэг дээрэнь хүсэд дүүрэнээр бэелүүлэе!

ВКП(б)-гэй АЙКОМУУДАЙ ПЛЕНУМҮҮДЫЕ БОЛЬШЕВИСТСКЭ ШҮҮМЖЭЛГЭТЭЙГЭЭР ҮНГЭРГЭЕ

Дутуунуудаа дары усадхахабди

гэжэ Кяхтын коммунистнууд мэдүүлнэ

КЯХТА. (Телефоноор абтаба). Энэ оной сентябриин 17-18-да партиин айкомой ээлжээтэ XI пленум болобо. „Правда" газетэдэ толилогдоһон статья ба ВКП(б)-гэй Бурят-Монголой Обкомой хүдэлмэридэхи дутуу дунданууд тухай ВКП(б)-гэй ЦК-гэй бригадын тобшололтой дашарамдуулан гаргаһан ВКП(б)-гэй ЦК-гэй 1946 оной августын 17 ой тогтоол ба партиин Обкомой XXIV пленумэй шиидхэбэри гэһэн асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр Б.Б. Шагдыров: „Партиин ургалта тухай ба ВКП(б)-гэй зэргэдэ шэнээр орогшодтой партийно-эмхидхэлэй ба партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые шангадхаха тушаа хэмжээнүүд тухай", „ВКП(б)-гэй ЦК-гэй болон ВКП(б)-гэй Обкомой XXIV пленумэй тогтоолнууд ба аймагай парторганизациин зорилгонууд тухай" асуудалаар ВКП(б)-гэй айкомой секретарь нүхэр С. С. Коновалов гэгшэд энэ пленум дээрэ элидхэлнүүдые хэбэ.

—ВКП(б)-гэй Центральна Комитедэй ба партиин Областной Комитедэй пленумэй тогтоолнууд соо хэлэгдэһэн дутуу дунда зүйлнүүд хадаа манай аймагай партийна организацида бүрин түгэс хамаадана. Үндэр баян ургаса туйлаха, мүн социалистическэ малажалай тоо толгойе олошоруулха, тэрэнэй ашаг шэмые дээшэлүүлхын орондо, аймагай колхозууд энээниие доошолуулжа байна. Партийна, советскэ ба газартаряалангай органуудай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд колхозуудайнгаа экономикые гүнзэгыгөөр мэдэдэггүй дээрэһээнь, энэ талаар гүйсэд һайн бодото хүтэлбэри ба гуһаламжа колхозуудта үзүүлнэгүй.

Эгээл иимэһээ „Улаан Табангууд", «Большевик», Энгельсын нэрэмжэтэ, Усть-Киранай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые һүүлэй хэдэн жэлнүүдтэ дүүргээгүй байхаһаа гадна, тэрэнэй тоо толгойе үсөөрүүлжэ байха юм. Ерэхэ жэлдэ үндэр ургаса туйлахын арга нүхэсэл болохо парые хоёр дахин хахалалгые олонхи колхозууд ябуулнагүй. Аймагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд үйлэдбэриингөө түсэбые хангалтагүйгөөр дүүргэнэ. Кяхтын промкомбинат, Сүхын арһанай завод гэхэ мэтын нютагай ажаүйлэдбэриин предприятинууд гүнзэгы таһаллалда оронхой. Энээниие хаража байбашье һаа, партийна ба советскэ организацинууд бодото хэмжээ-ябуулгануудые абажа, социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхэ, шүүмжэлгэ ба өөһэдыгөө шүүмжэлгые нюур сахингүйгөөр хэжэ, өөһэдынгөө хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые элирүүлнэгүй,—гэжэ элидхэлшэ хэлэнэ. Партиин Центральна Комитедэй ба ВКП(б)-гэй Обкомой пленумэй тогтоолнуудые гарай хүтэлбэри болгожо, ажал хүдэлмэридэхи ехэхэн алдуу эндүүнүүдээ ойрын сагта усадхаха тушаа зорилгонууд тухай элидхэлшэ дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлэнэ.

Нүхэр Б. Шагдыровай элидхэл тушаа 17 хүн үгэ хэлэхэ зуураа, партиин айкомой таһагуудай, АЗО-гой, АЖО-гой болон бусад эмхи зургаануудай хүдэлмэридэхи угаа ехэ дутуунуудые ба мүн алдуунуудые элирүүлбэд.

Дээрэ нэрлэгдэһэн асуудалнуудаар партиин айкомой пленум болбол зохихо шиидхэбэринүүдые абаба.

Шүүмжэлгэ юун тухай хэлэнэб

ХОРИ. (Телефоноор абтаба). ВКП(б)-гэй айкомой ээлжээтэ X пленум болобо. Партиин Областной Комитедэй XXIV пленумэй дүн тухай асуудалаар ВКП(б)-гэй Обкомой түлөөлэгшэ нүхэр Петухов, «Партиин ургалта тухай ба ВКП(б)-гэй зэргэдэ шэнээр орогшодтой партийно-эмхидхэлэй болон партийно-политическэ хүдэлмэринүүдые шангадхаха тушаа хэмжээнүүд тухай» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба партиин Обкомой XXIV пленумэй тогтоолнууд тухай асуудалаар партиин айкомой секретарь нүхэр Бекишев гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэд.

Пленумдэ хабаадалсагшад хадаа ёһото нюур сахихагүй шүүмжэлэл хэжэ аймагай партийна, советскэ болон газартаряалангай органуудай хүдэлмэридэхи ехэхэн дутуу дунда зүйлнүүдые элирүүлбэ. Тус аймагай колхозууд малажал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэбые гол түсэб дүүргэбэшье һаа, үбһэ тэжээл элбэг дэлбэгээр бэлдэхэ ба малай үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхэ талаар ехэхэн гээгдэлтэй. Үбһэ тэжээл хуряаха түсэб миил 78 процент, силос дараха түсэб оройдоо 48 процент дүүргэгдээ. «Дружба», «Интернационал» Чапаевай нэрэмжэтэ болон бусад колхозуудта адуу малай гээлтэ хоролтодо орохо ябадал ехэхэн хэмжээндэ хүрэһэн байдалые пленум дээрэ элирүүлбэ.

Партиин айкомой ба аймгүйсэдкомой зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд байһан Филиппов, Цыбикжапов, Олзошкин болон бусад арад ниитын дунда агитационно-ойлгуулламжын хүдэлмэриие үргэнөөр эрхилжэ, колхозуудые эмхидхэлэй ба ажахын талаар бэхэжүүлхын орондо, ВКП(б)-гэй ба хүдөө ажалай артелиин Уставуудые өөһэдөө эбдэжэ, колхозуудай хогшол зөөриие али нэгэн арга мэхээр үбэршэлжэ ба урижэ байһан бузагай хэрэгүүдые хэһэн байгаа.

Аймагай олонхи партийна эхин организацинууд болбол партида түрүү хүнүүдые тоншье үсөөнөөр абаһан байшоо. Партийна дээдэ органуудай ба өөһэдынгөөшье гаргаһан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые ВКП(б)-гэй айкомой ба партийна эхин организацинуудай шалгадаггүй, зарим коммунистнуудай партийна жаяг заршамые бүдүүлигээр эбдэдэг байһан дээрэһээ, эндэхи колхозууд ба МТС-үүдтэ ажахын ба политическэ удхашанартай кампанинууд топ хангалтагүйгөөр дүүргэгдэнэ.

Эрхим шударгуу хүнүүдые политическээр хүмүүжүүлхэ, тэдэнэрые партийно-советскэ хүтэлбэрилхы хүдэлмэринүүдтэ хангалтагүйгөөр дэбжүүлнэ гэжэ пленумдэ хабаадалсагшад партиин айкомой бюрое шүүмжэлбэ.

Пленум болбол зүбшэн хэлсэһэн асуудалнуудаараа дэлгэрэнгы шиидхэбэринүүдые баталан абаба.

Партиин айкомой секретарь байһан И. Б. Борсоевой ВКП(б)-гэй членһээ гаргагдаһан дээрэһээнь пленум болбол партиин айкомой нэгэдэхи секретаряар нүхэр Башиловые һунгаба.

Уранзураашадай союзай суглаан болобо

Сентябриин 15-да Улан-Удэ городто уранзурагшадай союзай суглаан болобо.

Суглаан дээрэ ВКП(б)-гэй Обкомой пропаганда ба агитациие эрхилхэ секретарь нүхэр А. Я. Казаков болбол Ленинградска журналнууд тухай тогтоол тушаа элидхэл хэбэ. Тиихэ зуураа, уранзурагшадай хүдэлмэридэ байһан дутагдалнууд тухай тогтожо хэлэбэ.

Удаань уранзурагшадай союзай Соведэй харюусалгата секретарь нүхэр А. Ф. Гергесов гэгшэ ВКП(б)-гэй ЦК-гэй тогтоолтой дашарамдуулан, уранзурагшадай союзай хүдэлмэри тухай элидхэл хэхэтээ хамта, мүн зарим зурагшадай хүдэлмэриин дутуу дунданууд тухай элидхэл соогоо хэлэлсэбэ.

Элидхэлнүүдэй һүүлээр уранзурагша Ц. Ж. Сампилов, БМАССР-эй ГИЯЛИ-иин директор нүхэр Бельгаев, искусствын хэрэгые эрхилхэ комитедэй түрүүлэгшын орлогшо Архинчеев, уранзураашад Шестакова, Павлов, Мэрдыгеев ба гүрэнэй уранһайханай музейн директор Рутин гэгшэд үгэ хэлэбэд.

Харгы барилгаар хоёрдохи һуури эзэлбэ

БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы замай управленеэр 1946 оной 8 һара соо республикын харгы замые заһабарилха, хүүргэнүүдые шэнээр бариха, мүн һэльбэн заһабарилха талаар горьтойхон хүдэлмэринүүд хэгдэһэн байна.

Республикын аймагуудаар 570 километр утатай элдэб харгынууд, 912 метр утатай хүүргэнүүд заһабарилагдажа, энэ оной 8 һарын турша соо харгы заһабарилгын ба хүүргэнүүдые барилгын түсэб үлүүлэн дүүргэгдэбэ. Мүн тэрэшэлэн харгы замай хүдэлмэридэ ажалшадые хабаадуулгын түсэб амжалтагайгаар дүүрэһэн байна. Тэрээнэй ашаар манай республика харгы барилгаар Союз соогоо хоердохи һуури эзэлжэ, БМАССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи харгы замай управленидэ 50 мянган түхэригэй шан олгогдоһон байха юм.

400 ЦЕНТНЕР ҮБҺЭ БЭЛЭДХЭБЭ

1946—47 онуудай адуу малай үбэлжэлгэдэ бардам хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлэдхэхын түлөө Молотовой нэрэмжэтэ колхозой (Закамен) малшад хамсыгаа шамажа оролсоһон байна. Малшадай дунда дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ һүнэйтоварна фермын нүхэр Насановай хүтэлбэрилдэг бригада түрүүлжэ ябана. Энэ бригадын членүүд 18 га сабшажа, 400 гаран центнер эрхим шанартай үбһэ абаһан байха юм.

Үбһэ тэжээл бэлэдхэлгэдэ иимэ эдибхитэйгээр хабаадалсахатаяа хамта, энэ бригадын членүүд малдаа үбэлэй урин дулаан байра байдал түхеэрэжэ эхилэнхэй.

Дээрэхи бригадын членүүд имагтал үбһэхуряалга ба үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлээр түрүүлжэ ябана бэшэ, харин үхэр малаа үсхэбэрилхэ талаар хододоо амжалтатай байдаг юм. 1946 ондо абаһан 42 тугалаа бараниие тобир тарганаар ондо оруулаа. Мүн 1946 ондо һү һааха түсэбөө жэлэй түрүүшын хахадта дүүргэжэ, гүрэндэ түсэбһөө үлүү тоһо тушааһан байна.

О. АЮШЕЕВ

Ахын аймагһаа ерэһэн бэшэгүүд

ЭНЭ КОЛХОЗ ТҮРҮҮ ЗЭРГЭДЭ.

Орлигой сомоной «Улаан Шарза» колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Нагаслаев) Ахын аймаг соо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ колхоз 1946 ондо адуу мори үсхэбэрилхэ түсэбөө —104,2 процент, эбэртэ бодо мал —109,6 процент дүүргэһэн байна. Мүн хони ямаа үсхэбэрилхэ түсэбөө дүүргүүтэйхэн байха юм. Мүнөө жэлэй түл абалгые эндэхи малшад нэгэшье хоролтогүйгөөр үнгэргөө. 28 гүү түрүүлжэ 28 унага абаад, бараниие тобир тарганаар тэнжээбэ. Тэрэшэлэн 104 толгой тугал хоролтогүйгөөр ондо оруулһан байна.

Адуу малһаа абтаха ашаг шэмые нилээдгүй дээшэлүүлжэ, малажалай продуктнуудые гүрэндэ уялгатаар тушааха түлбэринүүдээ бүримүһэн дүүргэһэн байха юм.

Малажалые хүгжүүлэн, тэрэнһээ абтаха ашаг шэмые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ колхозой түрүүшүүл бүхы хүсөөрөө тэмсэдэг байна. Түрүү ямаашан Дулма Патархеева гэгшэ 1946 оной нэгэдэхи хахад соо 48 эшэгэ абажа, бүрин бүтэнөөр тэнжээгээ. Энэ нүхэрэй харууһалжа байһан бүхы эхэ ямаад ороондо оруулагданхай. Мүн ямаанай хөөбэр һамнаха түсэбөө 118 процент дүүргэһэн байна. Тэрэшэлэн хонишон нүхэр Г. Патархеев гэгшэ колхозой түрүү малшадай нэгэн болонхой. Энэ мэтын түрүүшүүл тус колхоздо нилээдгүй олон.

57 ГҮҮНҺЭЭ 57 УНАГА АБАБА.

«Ким» колхозой адуушан нүхэр Ж. Анжуев гэгшэ тобир тарган ба хурдан хүлэгүүдые үсхэбэрилхын түлөө онсо анхаралаа табина. Энэ хадаа адуунай харууһалгые зүбөөр эмхидхэдэг баялиг дүршэлтэй болонхой. Түл абалгын үедэ гүүд ба унагадые бүри һайнаар харууһалдаг байна.

Тиин, 1946 ондо 57 гүүдые түрүүлжэ, 57 унага абаад, нэгэшье хоролтогүйгөөр тэнжээһэн байха юм. Мүн харууһалжа байһан гүүдээ бүгэдыень ороондо оруулба.

ҮБҺЭХУРЯАЛГЫН ЭРХИМҮҮД.

Е. Х. Башлеева гэгшын хүтэлбэрилдэг звеногой членүүд үбһэхуряалгада ороһонһоо хойшо Каландарашвилиин нэрэмжэтэ колхоз соо эрхимлэжэ ябанад. Энэ звеногой 7 член үдэрэйнгөө нормонуудые үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг байна.

Гар хажуурша Н. Будаева, звеное даагша Е. Х. Башлеева гэгшэд даалгабаринуудаа 150—212 процент хүртэр дүүргэжэ хамагые илана.

Ахын аймагай түрүү колхознигууд социалистическэ малажалые үсхэбэрилжэ, тэрэнэй ашаг шэмые арбидхахын түлөө иимээр тэмсэжэ байна.

Д. ИМЕЕВ.

Орлиг тосхон.

Кяхтада һү тушаалга һулаар ябана

Гүрэндэ һү тушааха уялгануудые дүүргэхэ хэрэг колхоз, колхозно айл, хүдэлмэришэд ба албахаагшадай эгээл арюун нангин уялга мүн. Гэбэшье, Кяхтын аймагай зарим колхозууд гүрэндэ һү тушаалгые ехээр удааруулжа байна.

Больше-Лугска сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (правлениинь түрүүлэгшэ нүхэр Дансорунов) гүрэндэ 27407 литр һү тушааха түсэбтэй аад, миил 16 мянган литр оруулһан байха юм. Гүрэндэ тушаалгые таһалдуулха аюулда хүргөөд байһан тус колхозойхид һү, тоһоёо ондоо тээшэнь гаргашалжа байһаниинь элирээ.

Усть-Киранай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь С. Б. Тубанов) баһал иимэрхүү байдалтай. Больше-Лугска сельсоведэй Энгельсын нэрэмжэтэ колхоз һү тушаалгые мүн лэ хангалтагүйгөөр ябуулна.

Эдэ колхозууд һаамхай үнеэдээ һайнаар адуулжа, һү ехэтэй болгохын түлөө энэ гэхэ оролдолго гарганагүй. Тиимэһээ үнеэдынь һүүлэй үедэ ехээр хооһорһон байха юм. Гадна, зарим малшадынь ажалдаа харюусалгагүйгөөр хандажа, үнеэдһээ гараха бүхы һүыень хүсэд һаанагүй.

Һү тоһо тушааха ябадалые бүхы хэмжээгээр шангадхажа, гүрэнтэйгөө хамагһаа түрүүн тоосохо ябадал колхоз ба колхознигуудай эгээл шухала зорилго болоно.

Б. ДЫМБРЫЛОВ,
(«Б. М. Үнэнэй» тусхай корреспондент).

ТАСС-эй БУРУУШААЛГА

«Нью-Йорк Таймс» гэжэ американска газетэ өөрынгөө Римскэ корреспондентын телеграммые һаяхан тунхаглаба. Тэрээн соо Албанида ородой хоёр полк бии байһан мэтэ ба греческэ хилын шадар байраланхай, Албани хадаа Сасено гэжэ аралые нюусаар Советскэ Союзда үгэһэн ба тэрэнь томо авиабаза болгогдоһон, мүн тэрэшэлэн тиимэрхүү янзын байгаагүй бусад зүйлнүүдые мэдээсэнэ.

Эдэ мэдээсэлнүүд хадаа эхинһээ абаад, эсэстээ хүртэрөө һанаанһаа абтаһан ба албанска хилэ дээрэ греческэ монархи-фашистнуудай хэһэн провокационно ажал-ябуулгые аршалха болон далдалхын зорилгоор бодогдоһон байжа магад гэжэ мэдүүлхые ТАСС түлөөлэгдэбэ.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

Триестын статут ба гол шухала асуудалнууд

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин сентябриин 14-дэ болоhон заседани дээрэ В. М. МОЛОТОВОЙ хэлэhэн үгэ

Господин түрүүлэгшэ, господинууд делегадууд! «Триестын Сүлөөтэ Территориин» гүрэн-түрын байгуулалта тухай асуудал хадаа угаа шухала практическа удхатай байна гээшэ.

Триестын статудые зохеохын тулада хэрэгтэй үндэhэ hууринь манайда бии байhыень таанар мэдэнэт. Тэрэ үндэhэн хадаа июлиин 3-да дүрбэн министрнүүдэй гаргаhан шиидхэбэри соо үгтэhэн байна. Тэрэ шиидхэбэри соо «Триестын Сүлөөтэ Территориин» хилэ табиха ябадалые хараалhан байгаа. Тус территориин бүрин бүтэн ба бэеэ даанхай байха ябадалые Аюулгүйн Совет хангаха юм гэжэ тоологдоо hэн; хуули засагай органуудай байгуулагдаха юрэнхы заршамуудшье тогтоогдоhон байха юм.

Тиимэ байтар Триестын статудые зохеохын тулада Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй hунгажа олоhон комисси хадаа hаналаа нэгэдээгүй байшоо. Нэгэн талаhаа английска, американска ба французска делегацинуудhаа ороhон бэе бэедээ нэгэ бага дүтэрхы гурбан проект бидэнэй үзэмжэдэ табигдаба. Нүгөө талаhаа советскэ ба югославска делегацинуудай оруулhан баhа ондоо хоер проект бии байна, тэрээн соонь мүн лэ нэгэ янзын пунктнууд бии байха юм. Конференци хадаа эдэ проектнүүдые hайса ойлгожо абаад, Триестын статут тухай өөрынгөө hанамжые хэлэжэ үгэхэ зэргэтэй.

Триестын гүрэн-түрын байгуулагдаха тухай асуудалда олон ондоогоор хандажа болохо байнабшуу. Зүгөөр, эдэ бүхы территориие Нэгэдэмэл Нацануудай аршалалга доро табиха хэрэгтэй байhаниие hанаха хэрэгтэй. Тиимэ болохолоороо, Триестдэхи гүрэн-түрые эмхидхэлгын ушар шалтагаан хадаа Нэгэдэмэл Нацануудай гол зорилгонуудтай таараха еhотой.

«Сүлөөтэ Территориие» Аюулгүйн Соведэй ямар нэгэн колони шэнгеэр хаража болохогүй. Бидэнэй урдаа табиха зорилго эли тодо байна гэбэл: Триестын улад зоной амгалан тайбан байха ба тэрэнэй хүршэнэртэеэ ба бусад арадуудтай hайн харилсаатай байха ябадалые тогтоохо ушартай.

Сүлөөтэ Территориие ямар нэгэн колони гү, али хахад колони шэнгеэр хараха гээшэ буруу болохо юм. Тэрэниие энэ тэрэ державануудай, бүри Аюулгүйн Соведэй өөрыньшье сэрэгэй база шэнгеэр хараха еhогүй байнабди. Триестые Балкануудта хэн нэгэнэй зэбсэгтэ хүсэнүүдэй шэнэ база болгожо болохогүй. Энэ хадаа Триестын улад зоной аша туhадашье, нэгэдэмэл нацануудай аша туhадашье таарахагүй байнабшуу. Триест гээшэ уласхоорондын шухала порт болоно гэжэ бүгэдөөрөө мэдэрдэг байна, иимэ хадаа уласхоорондын худалдаа наймаание хүгжөөхэ хэрэгтэ ехэхэн үүргэ дүүргэхэ еhотой.

Советскэ делегаци хадаа дүрбэн министрнүүдэй баталан абаhан шиидхэбэринүүдhээ үндэhэлнэ. Минии зорилго хадаа энэ асуудал тушаа илангаяа бусад делегацинуудай проектнүүдэй ороод байhан хадань советскэ делегациин hанал бодолые тайлбарилан хэлэжэ үгэхэ еhотой байнаб.

I Засаг түрые эмхидхэлгэ ба демократизм

Триестдэ засаг-түрые эмхидхэлгын үндэhэ hууринууд гээшэ эгээн түрүүшын шухала асуудал мүн. Триестдэ засаг түрэнь хэнэй гарта байха еhотойб, арад зоной гарта гү, али губернаторай гарта гү? Энэ асуудал тушаа конференци дээрэ табигдаhан проектнүүдэй хоорондо гол ехэ арсалдаан гараад байнабшуу.

Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэри соо хэлэгдэхэнь хадаа, «хуули гаргаха ба дүүргэлтэ болгохо засаг-түрэ хадаа бүгэдэ ниитын hунгуулиин эрхэтэй байхаар демократическа үндэhэ hуури дээрэ тогтоогдохо юм». Тиимэ болохолоороо, Триестдэхи хуули гаргаха ба дүүргэлтэ болгохо засаг-түрэнь хэндэ хабаатай байха тухай тодо hонороор хэлэгдэнхэй. Тус шиидхэбэриин еhоор энэ засаг хадаа Триестын арад зоной гарта байха еhотой, тэрэ хадаа демократическа үндэhэ hуури дээрэ эмхидхэгдэхэ еhотой болоно.

Мүн тэрэшэлэн Триестын губернаторай ямар эрхэтэй байха тухай энэ шиидхэбэри соо хэлэгдэнэ. «Губернатор гээшэ Аюулгүйн Соведээр Югослави ба Италитай зүбшөөhэнэйнь hүүлээр томилогдохо болоно» гэжэ тэндэ хэлэгдэнэ. Тэрээнhээ гадна, «губернатор хадаа жэл бүриингөө элидхэлнүүдые Аюулгүйн Соведтэ үгэжэ байха юм» гэжэ хэлэгдэнхэй. Тиимэ болохолоороо, губернаторай эзэлхэ hууринь мүн лэ эли тодоор заагданхай.

Тиимэ байтар английска делегациин проектын еhоор хамаг бүхы засагынь губернаторай гарта үгтэхэ еhотой болоно. Американска проект, французска проектыншье нилээд ехэ хубинь мүн лэ тиимэрхүү удхатай байха юм. Энээниие зүбтүүлхын тулада Триестдэ политическэ байдалай шахардуу шанга болоод байhан тухай элдэбын hанамжануудые хэлэнэ. Тэндэ дары дээрэ демократическа захиргаание табиhанай хэрэггүй, ерээдүйн сагта энэ территори дээрэ демократическа заршамуудые бэелүүлхэ ябадалые хойшолуулха хэрэгтэй гэжэ заагдана. Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй шиидхэбэридэ зөрюугээр английска, американска болон французска проектнүүд хадаа Триестые мэдэхэ эзэн гээшэнь губернатор байха еhотой юм гэжэ эринэ. Нэгэ политическэ заабаринь иимэ байна гээшэ.

Иигэжэ байха болоо юм hаа, Триестын губернаторай эрхэ гээшэ Нэгэ политическэ заhабаринь иимэ гарана.

Энэ эрхэ тухай английска проект соо эли тодоор хэлэгдэнэ. Правительственнэ Совет хадаа түрүүлэгшэ—губернатор, губернаторай орлогшо, портын директорэй орлогшо болон мүн лэ тэрэ губернаторай зүбшөөлэлгөөр Сүлөөтэ Территориин ассамблейн томилhон гурбан хүнүүдhээ бүридэхэ юм гэжэ эндэ хэлэгдэнэ. Тиихэ зуураа, губернатор, губернаторай орлогшо болон портын начальник гээшэ Триестын гражданинуудай дундаhаа бэшэ, Югославиин ба Италиин гражданинуудай дундаhаа бэшэ, харин бусад гүрэнүүдэй гражданинуудhаа оруулагдаха еhотой юм гэнэ. Тиимэ болохолоороо, Триестын правительствын орой хахадынь хариин гүрэнэй хүнүүдhээ байхаар дурадхагдана. Дам саашаа английска проект соо хэлэгдэхэнь хадаа, губернатор гээшэ гадаадын харилсаанай түлөө, олониитын журам гурим ба аюулгүй байлгые сахихын түлөө харюусалгатай байха, тэрэ хадаа Правительственнэ Соведэй членүүдые гаргажа хаяха, бусадые томилхо тухай ассамблейда hайшаан дурадхаха эрхэтэй байха юм гэнэ. Тэрээнhээ гадна, бүхы хуули захиргаанай тушаал дааха хүнүүд губернаторай захиралтаар томилогдохо ба гаргагдаха юм, губернатор гээшэ сүүдэй органуудай членүүдые гаргажа шадаха. Губернатор гээшэ ямаршье хуулиие болюулха эрхэтэй, ямаршье хуули захиргаание hэлгүүлхэ ба хуулиин хүсэтэй захиралтануудые гаргаха эрхэтэй байха юм гэнэ. Губернатор хадаа мүн бусад гүрэнтэй хэлсээ баталха, уласхоорондын олон талаhаа хэлсээ хэхэ хэрэгтэ оролсохо гэхэ мэтын эрхэтэй байха юм ха. Иигээд байхадаа, английска проектын еhоор, хуули засагынь бүхыдөө губернаторта үгтэнэ гээшэ. Американска болон мүн французска проектнүүд соошье мүн тиимэрхүү юумэ хэлэгдэнэ.

Энэ мэтын проектнүүдые зохеон гаргахада ямар юумые жэшээ болгожо абаа гээшэб?—гэhэн асуудал гараха байна.

Энээн тушаа британска колонинуудта ушаржа болохо байдал угаа hонирхолтой байха юм. Тэндэ губернаторнуудта мүн лэ тиимэрхүү эрхэ олгогдоно. Жэшээнь, Индидэ генерал-губернатор гээшэ вице-король болоод байдаг, дуратай сагтаа министрнүүдэй соведэй заседанинууд дээрэ түрүүлэгшээр hуудаг, тэдэ министрнүүд гээшэнь мүн лэ энэ генерал-губернатораар томилогдодог байха юм. Энэ тэрэ биллиие (хуули) зүбшөөхэ гү, али зүбшөөхэгүй гээшэ генерал-губернаторhаа дулдыдаха байна. Тиихэ зуураа, генерал-губернатор болбол өөрынгөө hанаагаар ушар байдал гараад байбал ямаршье указые олоной дунда тараажа шадаха байнабшуу. Полици болон аюулгүйе сахиха органууд Индиин генерал-губернаторай гарта байдаг. Мүн лэ тиимэ эрхэнүүдые Индиин зарим провинцинуудайшье губернаторнууд эдлэжэ байдаг юм гэжэ нэмэхэ хэрэгтэй.

Нүгөөдэ жэшээе абаад үзэгты. Баруун Африкада Алтан эрье гэжэ нэрэтэй британска колони бии юм. Алтан эрьеын губернатор гээшэ тэндэхи нютагайнгаа хуули гаргаха соведэй шиидхэбэриие баталха гү, али баталангүй байха эрхэтэй юм. Тэрэ хадаа тус колониин хуули захиргаанай дээдэ хүтэлбэриие бэелүүлжэ байдаг. Хэрбээ королиин томилоогүй байhан ушарнуудта чиновнигуудые тушаалhаань гаргажа шадаха байна. Алтан эрье гэдэг колонидо нютагай правительствын үүргэ дүүргэжэ байдаг гүйсэдхэхэ совет гээшэ губернатор түрүүлэгшэтэй байдаг юм, баhа Триестдэ Правительственнэ Соведтэ оруулхаар дурадхаhан шэнги мүн лэ зургаан хүнhөө бүридэдэг юм гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Эдэ бүхы дээрэhээ хараад үзэхэдэ, Триестдэ байгаа губернаторай эрхэ байдал гээшэ Индиин генерал-губернаторай гү, али Африкадахи Алтан эрье гэдэг колониин губернаторай эрхэ байдалтай адлирхуу байха болоно. «Триестын Сүлөөтэ Территоридо» иимэ байдал таараха гээшэ гү гэжэ асуугдана. Хэрбээ Триестын губернаторта тиимэ эрхэ үгөөд байгаа hаамнай, юун болохо гээшэб? Манайда Сүлөөтэ Триестын орондо губернаторска Триест шэнги юумэ болохо бэшэ аал? Минии hанахада иимэ аюул тохеолдохонь лабтай. Советскэ делегаци хадаа британска колонинуудтахи захиргаанай дүй дүршэлые Триестдэ асаржа табиха гэhэниие буруушааха байhаниинь мэдээжэ.

Хэрбээ Инди тушаа Лорд Керзоной заабариие баримталаад байгаа hаамнай, Триест тушаа зүб болохо юм. Теэд тиимэ политическэ заабариие hайшаажа шадахагүй байнабди. «Урда Африканска Союзай элитэ эмхидхэгшэ Сесиль Родс гэгшын идэй бидэндэ харша байна, тэрэ хадаа иигэжэ хэлэhэн юм: үхибүүндэ хандаhан шэнгеэр туземецдэ хандаха хэрэгтэй, тиихэдээ алкоголь үгэжэ болохогүй байhандал адляар тэрээндэ hунгаха эрхэ олгожо болохогүй. Бидэнэр хадаа Индидэ hайн ашаг үрэ харуулhан тэрээн шэнги деспотизмын (зоргоороо аашалалга) системые бэелүүлхэ ёhотой байнабди». Тиимэ боолшолгын идеологиие Триестдэ абаашажа болохогүй. Энэ хадаа бидэнэр бүгэдэдэ ойлгогдоhой гэжэ советскэ делегаци hанаха байна.

Британска делегациин дурадхал демократизмын элементарна заршамуудтай таарахагүй байhан тухайнь эдэ бүгэдэ гэршэлнэ. Эндэ үгэ хэлэhэн британска делегат хадаа советскэ проектын идеологическэ талаараа hайшаагдаха байhыень хэрэгсээгээгүй байшооб гэбэ, теэд энэ проект Триестдэ байгаа бодото байдалда хэрэглэхын аргагүй гэхэ hанаатай. Зүгөөр тэрэниие тодорхойлон гэршэлжэ хэлээгүй байшоо. Теэд тиигэжэшье шадахагүй байгаа гэжэ hанаха байнаб. Нүгөө талаhаа, советскэ делегаци болбол Индидэ болон Алтан эрьедэ британска империин ябуулжа байhан заршамуудынь Триестдэ таарамжатай байха юм гэжэ зүбшөөжэ шадахагүй.

Бүгэдын мэдэhээр, бага бэшэ ба гайхамшагта аша үрэнүүдые харуулhан дүй дүршэл манай орондо бии байгаашье hаань, советскэ демократизмын заршамуудые Триестдэ ябуулхые бидэ огто дурадхана бэшэбди. Советскэ делегациин hанамжаар хадаа, арад зоной ажа амидаралай бодото эрилтэ гараад байhан ушарта, политическэ хүгжэлтын ямар нэгэн хэмжээтэй болоод лэ байhан сагта эдэ заршамуудые бэелүүлжэ болохо байнабшуу. Мүнөө үедэ Европын оронуудта айхабтар ехээр хүгжөөд байhан демократизмын бүгэдэдэ мэдээжэ заршамууд хадаа Триестдэшье ашатай туhатайгаар хэрэглэгдэжэ болохо байна гэжэ тоолонобди. Манай хэлэхэ заhабари иимэ гээшэ.

Зарим оронуудта ямараар тохеолдоод байhан байдалые илгажа хараха ёhотой байhамнай мэдээжэ.

Греци ба Болгари гэдэг хүршэ hууhан хоер гүрэниие жэшээ болгон абаад үзэгты, тэндэ эгээ hүүлэй үдэрнүүдтэ плебисцит хэгдэжэ, монархиие байлгаха гү, али hалгааха гү гэhэн асуудал шиидхэгдэhэн байгаа. Тэрэнэй ямараар үнгэргэгдэhэниинь мэдээжэ. Нэг гэхэдээ Грецидэ монархиие hэргээн бодхоохо тухай асуудал шиидхэгдэбэ, тиихэдээ дотоодын органууд болон гадаадын хүсэнүүдэй зүгhөө нүлөөлэн дараха хамаг бүхы арга зэмсэгүүд хэрэглэгдээ hэн, тиигээд орон дотор плебисцидые хуурмаг болгохоhоо ондоо юуншье болохо шадахагүй тиимэ байдал ушаруулагдаба. Иимэ ушар байдал гараад байхадань, арад зоной дура хүсэлөө сүлөөтэйгөөр элирхэйлэн мэдүүлхын аргагүй байшоо. Болгарида тад ондоо байгаа hэн. Тэндэ сүлөөтэ плебисцит таатай hайн условинуудта үнгэржэ, бүгэдэ арадай баяр найр болобо гэжэ барандаа тоолоно. Улад зон бүхыдөө энэ плебисцитдэ хабаадалсажа монархиие hалгаахын түлөө ба Болгарида республика тогтоохын түлөө нэгэн hаналаар хэлэжэ мэдүүлбэ.

Эдэ хоёр орониие сасуулжа үзөөд байхадаа, демократизмын бүгэдэ ниитэдэ тоогдоhон заршамуудта хүсэд таарахаар Болгари дотор республика тогтоогдобо, нүгөө талаhаа демократизмын заршамуудта үнэн сэхээр хандаха ябадалда оройдоошье хамаагүй, тиимэ арга зэмсэгүүдээр Грецидэ монархи бодхоогдобо гэжэ харанабди. Муу үльгэр жэшээе hажааhанай хэрэггүй ааб даа. Теэд Триестын мүнөө байhан политическэ условидо демократизмые бэелүүлхын тулада замыень заажа үгэхэ тиимэ демократизмын заршамуудые ябуулха хүсэд ушар баримтанууд мүнөө бидэндэ бии байhаниинь эли бэшэ гээшэ аал?

Триест гээшэ Европодохи мүнөө сагай политическэ ажабайдалтай нарин нягта холбоотой байна. Триестдэ 300 мянга тухай хүн зон hуудаг юм, тэдэнэр хадаа демократическа түхэлэй политическэ, профессиональна, культурно-гэгээрэлэй ба бусад организацинуудай үүргые сэгнэжэ шадаха болоhон ба эдибхитэй политическэ ажабайдалда оролсожо hураhан байха юм. Гүрэн түрын байгуулалтын демократическа заршамуудые тоохогүй байhан тиимэ статудые Триестдэ абаашажа болохогүй. Демократида харша статут гээшэ бидэнэй hанаае амаруулха юумэ асархагүй, харин буруу hөөргэ юумэ ушаруулжа болохо байна. Бидэнэр хэзээ үниhөө хойшо XX зуун жэлдэ hуужа байнабди, тиимэ хадаа, демократизм гээшэ арадуудай ажа амидаралайнь эрилтэ болонхой байhыень тоохо ёhотой байнабди.

Зүгөөр XIX зуун жэлэй демократизм зарим хүнүүдтэ үлэмжэ ехээр таарана, тэдэнэр мүнөө сагта демократизмые хүгжөөхын тулада тогтоод байhан тон шэнэ ба угаа шухала замуудай болбосоронгы ушар удхые тоохо дурагүй байна. XIX зуун жэлэй демократизм гээшэ айхабтар ехэ дэбжэлтэ хэhыень бидэнэр мэдэнэбди, тиин мүнөө сагта фашизмда эсэргүү тэмсэл хэhэндэл адли, деспотизмдэ эсэргүү тэмсэлдэ тэрэнэй hайн юумэ хэhэниинь мэдээжэ. XIX зуун жэлдэ хэдэ хэдэн оронуудта парламентска түхэлэй демократизм дэлгэржэ, гүрэн түрын ажабайдалые хүгжөөхөөр урагшаа дабшаха ябадалда угаа ехэ алхам болоо бэлэй. Теэд hунгуулиин кампаниhаа гадуур, парламентhаа гадуур демократизм гээшэ үргэнөөр хүгжөөгүй байшоо. Гүрэн түрын ажабайдалда арад зоной хабаадалсаха ябадал угаа хизаарлагданги зандаа байhан юм.

Радио, газетэнүүд болон киногой дэлгэрээд байhан мүнөө сагта, олоной политическэ парти, профсоюзуудай тогтоод байhан ба политическэ кампанинуудые үнгэргэлгэдэ церковьшье эгээн үргэнөөр хабаадалсадаг болоод байhан, мүнөө сагта демократизм гээшэ тад ондоо янзатай болоод байнабшуу. Мүнөө үедэ политическэ ажабайдалда арад зон бүхыдөө, олон миллион хүнүүд татагдажа оруулагдана. Гансахан hунгуулиин кампанинуудай үедэ бэшэ, мүн үдэр бүридэшье үргэн олон арад зон мүнөө сагта өөрынгөө ороной политическэ ажабайдалда хабаадалсадаг ба уласхоорондын событинуудые угаа ехээр hонирходог болонхой. Радио, үдэр бүриин хэблэл ба олониитые гэгээрүүлхэ болбосоруулха бусад олон формонуудтай хамта, демократизм ба тэрэниие бэелүүлхэ формонууд гээшэ мүнөө сагта үтэр түргэн амжалта туйладаг болоо. Триест болбол Европын туйлай шухала удхатай политическэ пунктнуудай нэгэндэнь байдаг, тиин эдэ бүгэдые тэндэ хүсэд хэрэглэжэ болохо юм. Триестдэ демократизмын заршамуудые бэелүүлхэ ябадалhаа арсаха хэрэгтэй гэжэ hаналаа нэгэдээд байгаа hаамнай, бидэниие ойлгохогүй болоно. Тэрээн дээрэhээ, бидэнэр ямар тобшолол хэхэ байнабибди гэбэл, Триестын гүрэн түрын байгуулалтые демократическа үндэhэ hуури дээрэ бэелүүлхэ шухала. Триест гээшэ ехэ харгыhаа газаа тээ, Европын оронуудта демократизмые хүгжөөхэ ябадалhаа газаа тээ үлэжэ шадахагүй. Европодохи мүнөө сагай демократическа формонуудта бидэ бүгэдэдэ таарамжатай юумэ юун бии байнаб гэжэ hайса хаража үзөөд байбал бидэнэр Сүлөөтэ Территоридо таарамжатай hайн юумые бага бэшээр олохо байнабди. Тиигээд байбал колонинуудта байгаа губернаторска хуули засагай заршамуудые эндэ асаржа табиха гэhэн ябадалhаа арсажа, харин Триестын демократическа хүгжэлтэдэ мүнөө сагта юун туhатай байhан ба практическаар хэрэглэжэ боломоор юумые абаха байнабди.

Эгээ иимэ дээрэhээ, бидэнэр хадаа ямар нэгэн талаараа колониальна гурим журам шэнги байхаар проектые британска делегациин дурадхаад байхадань буруушаажа, Сүлөөтэ Территори гээшэ демократизмын үндэhэ hуури дээрэ заашье хойшолуулагдангүй эмхидхэгдэхэ ёhотой байhаниинь зүбтэй гэжэ тоолонобди. Триестын арад зон хадаа бусад демократическа гүрэнүүдтэ байhандал адляар, үнэн хөөрөө сүлөөтэйгөөр байха ба хамаг бүхы эрхэнүүдые эдлэхэ аргатай болохо ёhотой. Эгээ иигээд лэ байгаа даа Сүлөөтэ Территориие байгуулха тухай бидэнэй гаргаhан шиидхэбэри бүгэдэдэ ойлгостой болохо байнабшуу.

Триест тухай статут соо гражданство тухай асуудал мүн лэ шухала удхатай байна. Советскэ делегаци хадаа Триестдэ урдань фашизмын эдибхитэй ажал-ябуулагшадта эсэргүүсэхээр зорюулhан югославска дурадхалые зүб байна гэжэ тоолохо байна. Мэнэ hая болтор бидэнэр бүгэдөөрөө фашизмын хог богуудые дууhан hалгааха хэрэгтэй гэжэ тооложо байгаа hэмди. Хэрбээ тиимэ байгаа юм хадань, фашизмын эдибхитэй ажал-ябуулагшад ба хүлhэтэ агентнууд Триестдэ гражданствын эрхэ эдлэхэ ёhогүй байнабшуу.

II. Уласхоорондын харилсаан ба ветын эрхэ

Бидэнэй бэлэдхэхэ гэжэ ороhон дурадхалнууд хадаа уласхоорондын харилсаануудта Триестдэ шэнэ hуури олгохо ёhотой юм.

Бүри, үнгэрэгшэ оной сентябрь hарада Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Совет болбол Триест гээшэ уласхоорондын сүлөөтэ порт болохо ёhотой гэжэ тоолоhон байгаа. Триест хадаа уласхоорондын худалдаа-наймаанай хэрэгтэ шухала үүргэ дүүргэхэ ушартай, тиимэ хадань, бидэнэр манай зохеожо байhан дурадхалнууд энээндэнь туhалха гэжэ оролдохо ёhотой байнабди. Тиихэдээ тэрэниие Триестын өөрынь улад зоной аша туhые хаhажа бэшэ, харин энэ аша туhыень харалсажа тэрэниие хэхэ хэрэгтэй байhаниинь мэдээжэ.

Энээнэй дашарамда, Триестын хүршэнэртөө—Югослави ба Италитай харилсаатай байха тухай тогтожо хэлэхэ шухала. Энэ хоёр хүршэ гүрэнүүдтэ Триестын порт соо тусхай сүлөөтэ зоононууд бии байхань шухала гэжэ тоолонобди Тиихэ зуураа, Триест гээшэ өөрынгөө гол шухала хинтерланд, ажахын тыл болохо Югославитай харилсаагаа хүгжөөхэ гэжэ илангаяа ехээр хүсэхэ байhыень харангүй байжа болохогүй. Тэрээн дээрэhээ, советскэ делегаци болбол Югославитай Триестын таможенно нэгэдэлтэй байха тухай болон, мүн тэрэшэлэн Триестын түмэр харгынууд Югославитай хамтарhан захиргаантай болохо тухай дурадхалые зүб гэжэ тоолоно. Тиигээд байбал Триестын экономическэ дэбжэлтэдэ болон бүхы уласхоорондын худалдаа-наймаанда үлэмжэ таатай зохид услови байгуулагдаха болоно.

Эндэ үгэ хэлэhэн делегадуудай нэгэниинь хадаа энэмнай Сүлөөтэ Территориие Югослави худар оруулха үндэhэниинь болохогүй юм бэзэ гэжэ тэрээн дээрэhээ айжа хэлэhэн байгаа. Зүгөөр иигэжэ айhанаа юугээршье гэршэлээгүй hэн.

Юрэ Сүлөөтэ Территориие бии болгожо байхадаа, бидэнэр тэрэнэй географическа байдал тухай болон илангаяа Югослави шэнги тиимэ хүршэтэйнь экономическэ барисаатай болохонь тэрээндэ шухала байhан тухай мартажа шадахагүй байнабди. Сүлөөтэ Территориин аша туhые бодожо оролдохо ябадал хадаа тиимэ шиидхэбэри гаргахые эринэ. Тиин бидэнэр мүн энэ харгыгаар ябаха ёhотойбди.

Уласхоорондын харилсаануудта Триестын эзэлхэ политическэ hуури тухай асуудалда орохомни.

Дүрбэн Министерствын түлөөлэгшэдэй оруулhан бүхы проектнүүд соо Триестын демилитаризаци тухай дурадхал бии юм. Зүгөөр гансал советскэ проект соо Сүлөөтэ территори гээшэ мүн тэрэшэлэн нейтральнашье байха ёhотой гэжэ хэлэгдэнэ. Нейтральна байха гээшэнь юун бэ гэхэдэ энэ территори дээрэ дотоодыншье, гадаадыншье—бүри ямаршье зэбсэгтэ хүсэнүүд байхагүй болоно. Советскэ делегаци болбол энэ дурадхалые конференци зүбшөөхэ ёhотой гэжэ тоолоно.

Энээн дээрэhээ, түбхын түрүүндэ хариин гүрэнүүдэй сэрэгүүдые тусгаар болзор соо гаргажа абаашаха тухай шиидхэбэри гаргагдахань шухала байна. Теэд, мүнөө табигдаhан проект соо энээн тухай бүри нэгэшье үгэ хэлэгдэнэгүй. Советскэ делегаци хадаа тиимэ шухала асуудалые тойрожо гарахын аргагүй гэжэ тоолоно.

Аюулгүйн Совет гээшэ Сүлөөтэ территориин бүтэн бүрин ба бэеэ даанхай байха ябадалые хангахын тулада шухала хэрэгтэй арга зэмсэгүүдтэй байха ёhотой гэжэ Америкын Холбоото Штадуудай меморандум соо тэмдэглэhэн тухай анхаралаа табихаар байна. Тиихэ зуураа эндэ ямар тиимэ «шухала зэмсэгүүд» тухай хэлэгдэhэншье дурсангүй зээлээр зохидоор дуутайгаар үнгэрнэ. Эндэ Холбоото Штадуудай түлөөлэгшэдтэ асуудал табихадамни хангалтатай харюу мүн лэ үгтөөгүй байшоо. Тиихэдээ «шухала зэмсэгүүд» гээшэнь зэбсэгтэ хүсэнүүд болоно гэжэ таажа мэдэхэнь бэрхэтэй бэшэ. Хэрбээ энэнь үнэн хөөрөө тиимэ байгаа юм hаань, советскэ делегаци хадаа Холбоото Штадуудай дурадхалые зүбшөөжэ шадахагүй байна. Тэндэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй бии байха болоо юм hаань, Сүлөөтэ Территориие сэрэгэй база болгохо байhаниинь бидэндэ эли ойлгогдохо еhотой.

Хэрбээ эдэ зэбсэгтэ хүсэнүүдэй еhо дүүргэжэ Аюулгүйн Соведэй мэдэлдэшье байгаа hаань, баhал тиимэ байжа болохо еhотой юм гэжэ хэншье хэлэжэ болохо юм гэжэ hанаагүй байнабшуу. Гансахан ямар нэгэ тусгаар держава бэшэ, мүн Аюулгүйн Соведшье Сүлөөтэ Территориие сэрэгэй база болгохо еhогүй гэhэн дээрэhээ Советскэ делегаци үндэhэлжэ хэлэнэ, ушарынь хадаа энэмнай Триест тухай асуудалые тон шэнэ аад, огто зохихогүй удхатай болгохо байна.

Бүгэдын мэдэhээр, Нэгэдэмэл Нацануудай организациин устав болбол энэ организациин членүүд тусгаар ушар гараад байхадань энхэ найрамдалые сахихын тулада шухала хэрэгтэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые Аюулгүйн Соведтэ үгэжэ байха еhотой юм гэжэ хараалhан байна. Үсэ тавай удхаар хадаа эндэ юун тухай хэлэгдэнэб гэхэдэ, агрессиие болюулха гү, али агрессивнэ державын сэрэгээр добтолхо ябадалые дараха гэhэн удхатай байна. Тэрэ мэтын ушар гаража болохо байhан хадань Аюулгүйн Соведэй организациин членүүдэй хоорондо тусхай хэлсээ баталагдаха еhотой. Гэбэшье эдэ бүгэдэ хадаа Сүлөөтэ Территори дээрэ ямар нэгэн державын гү, али Аюулгүйн Соведэй зэбсэгтэ хүсэнүүдые оруулхын тулада ба энэ территориие бодото дээрэ сэрэгэй база болгохын тулада ямаршье үндэhэн баримта олгохогүй байна. Тэрэ мэтын hэдэлгэнүүд бидэнэй дундаhаа дэмжэгдэхэ еhогүй.

Сүлөөтэ Территори ба Аюулгүйн Соведэй хоорондохи харилсаануудай тухай асуудалда тусгаар анхаралаа хандуулхаар байна. Эндэ табигдаhан проектын еhоор, Аюулгүйн Совет болбол Сүлөөтэ Территориин бүрин бүтэн ба бэеэ даанхай байлгые хангаха, губернаторые томилхо болон губернаторhаа жэл бүриин элидхэлнүүдые абажа байха ушартай.

Үсэгэлдэр Австралийска делегаци болбол эдэ шиидхэбэринүүдые буруушаажа үгэ хэлэбэ. Аюулгүйн Совет гээшэ тиимэ зорилгонуудые дүүргэжэ шадахагүй юм гэжэ тус делегаци хэлээ hэн. Австралийска делегаци анхаралаа табихаар ондоо ямаршье дурадхал оруулжа шадаагүй. Зүгөөр тэрэ хадаа Аюулгүйн Совет гээшэ ажалаа ябуулжа шадахагүй орган болоно, тиимэ хадань дээрэ дурсагдаhан эрхэнүүдые тэрээндэ даалгаhаай хэрэггүй гэжэ мэдүүлбэ.

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээрэ

Триестын статут ба гол шухала асуудалнууд

Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссиин сентябриин 14-дэ болоһон заседани дээрэ В. М. МОЛОТОВОЙ хэлэһэн үгэ

Тиимэ болохолоороо австралийска легаци болбол Аюулгүйн Соведэй гаар членүүдтэ үгтэһэн ветын ые арсаха, муушалха, бузарлаха а дахяад олоһон байна. Тэрээн иа нигэжэ хэлэхэдэ болохо гэбэл: «худаг руу бү нелбо, ажом уһынь ууха болохош». Ветын эрхэ тухай асуудал тушаа ган тиимэ харюу үгөөд дүүргэжэ ахагүй байнабди. Гэхэһээ гадна, е буруушааһан улам шэнэ шэ гэргүй үгэ хэлэлгэн һүүлэй болложо байбашье, Уставые зо юн организацинуудай членүүдэй шье тэрээндэ еһотой шанга у үгтэнэгүй. Хэрбээ саашадаа игээд үргэлжэлжэ байха бо юм һаань, Нэгэдэмэл Нацануу организацине хүндэлхэ ябадал э узуураараа таһалагдахань .

Аюулгүйн Соведтэ австралийска егаци ветые буруушааажа үгэ хэ эээ яаха һанаатай байна гээ энэнь юун болохо байһыень эр ойлгоно гээшэ гү?

н-Францискода болоһон кон и дээрэ эб найрамдал ба дай аюулгүй байхын түлөө хэ шухала зорилгонуудтай хоорондын организаци анха тү ынхеэ байгуулагдаһан юм. Энэ изаци хадаа бүгэдэ ниитын эб амдалые аршалан хамгаалха зорилготойгоор эб найрамдал дуратай бүхы державануудые тулхэ гэһэн дээрэһээ үндэһэл айгуулагдаһан юм. Энэ органи ин гол шухала юумэнь юу бай хэдэ: табан агууехэ держава аар Аюулгүйн Соведтэ үгтэ ветын эрхэ гэдэг болоно.

Нэгэдэмэл Нацануудай организа Уставай еһоор вето гээшэ удхатай байха юм гэхэдэ, эб амдалай аша туһые бодоһон бүхы шухала асуудалнуудта икын Холбоото Штадууд, Ве британи, Советскэ Союз, Фран а Хитад болбол үгэеэ нэгэдэн ажалаа ябуулха ба эдэ держа дай нэгэнэйншье зүбшөөхэгүй ен тиимэ асуудалнууд тушаа хэбэрине Аюулгүйн Совет ба я абажа шадахагүй байна. э хадань, вето болбол хоер ли гурбан гү, али дүрбэн дер ануд өөһэд хоорондоо хэлсэһэн ээ табан гол ехэ гүрэнүүдэйн али нэгэндэнь эсэргүүсэхэ яба а һаад хэхэ болоно. Вето бол агууехэ державануудай хоорон таа буляалдаха ябадалые тү эй болгожо, тэдэнэй хамтаржа хэмэрилхэ ябадалые ерүүлхэ ю. Тэрэнь Нэгэдэмэл Наца ай бултанайнь аша туһада ба э ниитын эб найрамдалай аша а таараха болоно. Зүгөөр тэн и байһан һаналаа нэгэдээгүй арсалдаата ябадалнууд болюу аха гэнэ бэшэ, теэд ветын бай арсалдаата асуудалнуудые айгөөр ба элитээр зүбшэн хэл ябадал һүүлдээ болоходо бэе ойлголсохо ба туһа хүргэхэ, харилсаатай ба үгэеэ нэгэдэ эрхим замые хангаха байнаб. Тиимэ болохолоороо, вето гээ агууехэ державануудай ажал гада, эб найрамдалда дуратай ше, багашье—бүхы гүрэнүүдтэ айгаар хэгдэхэ ябадалда зо гданхай гээшэ.

иги нациин байхада агууехэ вануудта ветын эрхэ үгтөөгүй ни юм. Лиги хадаа ехэ ба бага үүдэй тэгшэ эрхэтэй байха һаа еһо дүүргэжэ байгуулаг һэн. Мүнөө ветын эрхые һэлгэ төлөө үгэ хэлэжэ байгшад ха бидэнине Нэгэдэмэл Нацануу организациһаа гэдэргэмнэй та а, ямар нэгэ Лиги наца шэнги э тээшэ абаашаха гэнэ. Иигээд адаа, эдэ үгэ хэлэлгэнэй поли ескэ ушар удхань тодоржо га бшуу.

рэгэй урда тээхи жэлнүүдэй со нууд тухай дахяад энэ тэрэ юу аруулжа хэлэхэ болоо гээшэ

иги наца болбол 1914—1918 нда болоһон дэлхэйн дайнай ээр байгуулагдаа бэлэй. Энэ а уласхоорондын организаци улха тон түрүүшын туршалга он юм, теэд тэрэнние урагша байгаа гэжэ тоолохын арга ээнтэ дээрээ Лиги наца гээшэ амдалай хэрэгые аршалхын барсатай үүргэ дүүргээгүй. Лиги наца гээшэ арадуудай байха ябадалые ар хэрэгтэ шухала организаци жо шадаагүй, теэд энэ эгээн ын уласхоорондын орга низ хэхы түлеэтэй байһан [illegible] бөөгнэрэлгын оро ай аюулгүй байлгые аршалжа [illegible] байгаа юм. Энээнэй гэд һанаһыень бидэнэр

мэдэнэбди.

Эб найрамдалай хэрэгые аршалжа шадаха аргагүй байһанаа Лиги наца болбол дайн сэрэгэй аюул ушархаа байһан сагта эли тодоор харуулаа һэн. Тэрэ сагта тус асуудалые шиидхэлгэ хадаа агрессорэй эриһэн еһоор Женевэһээ Мюнхен худар абаашагдаа бэлэй. Мюнхендэ болоһон эшүүритэ юумэнь юун байгааб гэхэдэ, Лиги нацада хүтэлбэрилхы үүргэтэй байһан тэдэ державанууд эб найрамдалай хэрэгые аршалан хамгаалха гэхэдээ хаба шадалгүй байһанаа харуулжа, агрессортэй доогуур хөөрэлдэжэ, тэрэниие эб найрамдалда дуратай бусад оронуудһаа нюужа далдалжа ба тэдэнэй аша туһые хаһажа доогуур хэлсээ хээд байхадань, агрессорые сэрэгэй авантюрануудые хэхэ түсэбөө табихадань бүри ехээр урмашуулһан байха юм. Мюнхен болбол дэлхэйн шэнэ дайн сэрэгтэ бидэниие хүргэбэ, тиихэдээ эб найрамдалда дуратай державануудай нэгэдэмэл фронтые бии болгонгүйгөөр, агрессидэ еһотой шангаар эсэргүүсэжэ болохогүй ба эб найрамдалай хэрэгые аршалжа болохогүй байһыень эли тодоор харуулба.

Демократическа оронуудые толгойлһон ба баруун тээшье, зүүн тээшье агрессорые үй бута сохиһон агууехэ державануудай блок һүүлшын дайн соогуур байгуулагдаба. Тэрэнэй эсэстэ эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байлгые аршалха уласхоорондын шэнэ организаци бии болгохо шухала гэжэ тоологдоһон байгаа. Иигээд Нэгэдэмэл Нацануудай организаци, мүн тэрэшэлэн Аюулгүйн Совет болон ветын эрхэ гэдэг бии болоо. Иигэжэ одоошье бүгэдэниитын аюулгүй байлгые хангахын тулада шухала организациие бии болгохо һэдэлгэ хэгдэһэн юм гээшэ. Эгээ энэ вето гээшэ эндэ гол шухала үүргэтэй байха юм. Ветын заршам хадаа нэгэ даржавануудынь нүгөөдэ державануудтаа эсэргүүсэхээр таһархай блок ба бөөгнэрэлгэнүүдэй бии болохо ябадалые һаатуулжа, өөһэдынгөө ниитын аша туһа тээшэ, бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһа тээшэ анхаралаа табихыень агууехэ державануудһаа бултанһаань эринэ.

Гэхэһээ гадна, эб найрамдалда дуратай оронуудһаа нюужа далдалжа ба тэдэнэй аша туһада эсэргүүсэхээр агрессортэй хэн нэгэнэй доогуур хэлсээ хэжэ болохо ябадалые һаатуулха байнабшуу.

Нэгэдэмэл Нацануудай организацида ветын эрхэһээ арсаха гээшэ ямар удхатай байнаб? Тиимэ ябадал хадаа тусгаар зорилготойгоор хэн нэгэнэй зоргоороо аашалха ябадалые гаргажа болохо байһыень таажа ойлгохонь бэрхэтэй бэшэ. Ветын эрхэһээ арсаха гээшэ агууехэ державануудай дунда тон таһархай бөөгнэрэлгэнүүд ба блогуудые бии болгохо ябадалые хүнгэдхэхэ ба түбхын түрүүндэ эб найрамдалай хэрэгые аршалхын түлөө Нэгэдэмэл Нацануудай нэгэн фронттой байха ябадалда эсэргүү байгшадай зоргоороо аашалха ябадалые гаргаха байна. Теэд бидэнэр энэ харгыгаар ябажа үзөө һэмли. Бидэнэр энэ харгыгаар дэлхэйн хоердохи дайнда хүрэжэ ерэһэн байгаабди. Нэгэдэмэл Нацануудай организациин эшхэбтэрээр бутаран унаха ябадалһаа ондоо юумэ тэрэ ерүүлхэгүй байнабшуу.

Тиимэ түсэбүүд хадаа гансахан реакционно үзэлтэнэй хүсэлэндэ таараха ба шунахай империалистнуудай лагерьта туһалха болоно. Тэдэнэр хадаа Советскэ гүрэнтэй харилсаатай байхада хүндэ хүшэр байһыень нюунагүй. Улам шэнэ антисоветскэ, дандаа бүтэхэгүй проектнүүдые зохеохо һанаатай байгшад эдэнэй дунда үсөөн бэшэ бии байнабшуу. Теэд Лиги нациин мартагдашагүй туршалгые хаража байнабди. Тэрэ хадаа Советскэ Союзай хабаадалгагүйгөөр гэхэһээ байтагай, харин Советскэ Союзай аша туһыень сэхэ хаһажа, эб найрамдалые аршалха һэдэлгэ гаргаһан юм. Тэрээнһээ һайн юумэ юуншье гараагүй, Советскэ Союзые тоохогүй, болон эб найрамдалай асуудалнуудта тэрэнэй дэмжээргэ үгэхэ шухала байһыень мартаха гээшэ мүнөө үедэ аюултай байна. Советскэ Союзтай нүхэсэхын оронда ерээдүйн агрессортэй доогуур хэлсээ хэхэ бодомжолготой байгаа һаа. дээрэ гэжэ һанадаг гансал тэдэнэр иимэ юумэ хэжэ болохо байна. Тэрэнь эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байлгын аша туһада оройдоошье таарахагүй байһаниинь ойлгостой. Тиимэ бодомжолгонууд хэзээ үни үй бута сохигдонхой. Тэдэниие дахяад лэ сохихо байнабди, тиихын

тулада тэдэнэй зэрлиг муухай империалистическэ ушар удхые болон эб найрамдал ба арадуудай аюулгүй байха аша туһатай яабашье таарахагүй байһыень хаһа саг соонь элирүүлэн, арадуудта ойлгуулжа үгэхэ гээшэ илангаяа шухала байна.

Дэлхэйн хоердохи дайнай һүүлээр, эб найрамдалые аршалхын тулада шэнэ организаци бии болобо. Агууехэ державануудай бултанайнь нүхэсэхэ ба тиихэтэй хамта бүгэдэ ниитын эб найрамдалай аша туһа тухай хэлбэрилтэгүйгөөр оролдохо ябадалые хангаха зорилго мүнөө Аюулгүйн Соведтэ тохогдонхой. Тиимэ организаци гээшэ XII зуун жэлдэшье, дэлхэйн түрүүшын дайнай урда тээшье, мүн дэлхэйн хоердохи дайнай урда тээшье байгаагүй юм. Советскэ Союзһаа гадна, мүн эб найрамдалда дуратай бусад гүрэниинешье тоохогүй ябадалые гаргахагүй заршам дээрэһээ үндэһэлһэн уласхоорондын организаци байгуулагдаба гээшэ. Ветын эрхэ хадаа хуурмаг эди-шэди бэшэл дээ. Блок болон бөөгнэрэлгэнүүд гээшэ мүнөөшье бии байһаар, тиибэ яабашье ветын заршам хадаа түбэг бэрхэшээлнүүдэй хэды ехэ байгаашье һаань, арадуудай аюулгүйн байлгые аршалан хамгаалха хэрэгтэ державануудай хоорондоо нүхэсхэ ябадалые хүгжөөхын тулада мэдээжэ үндэһэ һуури олгожо үгэнэ.

Хэрбээ бидэнэр үнэхөөрөө эб найрамдал ба аюулгүй байхын түлөө оролдожо байгаа юм хадаа, тиимэ шухала зорилго дүүргэхэ гэһэн энэ зэбсэгые үнэтэй дээрэ тоолохо еһотойбди. Зүгөөр державануудай хоорондо энэ тэрэ асуудалнууд тушаа

һаналаа нэгэдээгүй ябадал бага бэшэ бии, арсалдаануудай гарахань зайлашагүй байна. Теэд энэ һаналаа нэгэдээгүй ябадалые шиидхэхэ харгы замые бидэнэр нэгэнтэ бэшэ олоһон байгаабди. Хэрбээ нэгэ державын гү, али нэгэ бүлэг державануудай өөһэдынгөө дура хүсэлые нүгөөдэ державануудта захиран абхуулха гэһэн һэдэлгэнь таарахагүй байна гэжэ бидэнэй ойлгоод байгаа хада, саашадаашье эдэ харгы замууд бидэндэ хаалгатай байхагүй. Бидэнэр хадаа урагшаа алан хаража ябаха еһотойбди, хуушанай эбдэрхэй тэбшэ тээшэ—Лиги наца тээшэ манние татаха ябадалые гаргаха еһогүйбди. Дайнай һүүлээр бии болгогдоһон уласхоорондын организацида бидэнэр ямар нэгэн державые тоохогүй гэһэн ябадалые гаргахагүй ба агрессорэй дахяад һэргэхэ алибаа шэнэ һэдэлгэнүүдые дараха гэһэн эб найрамдалда дуратай гүрэнүүдэй нэгэдэмэл фронтые бии болгохо гэжэ оролдохо ёһотойбди.

Ветын эрхэдэ австралийска делегациин халдаһан ябадал хадаа, бүгэдэниитын эб найрамдалай аша туһада арадуудай нүхэсэхэ ябадалые хүгжөөхэ аша туһада ямаршье хамаагүй байна. Аюулгүйн Соведтэ эсэргүүсэжэ ба ветые буруушааажа ахир толюураар хоро шара бусалха ябадал хадаа бидэнэй эсэргүүсэжэ дайлалдаһан гансал тэлэнэртэ туһа хүргэжэ ба гансал ерээдүйн агрессорһээ баясхалан хүлеэн абаха байна. Арадуудай эб найрамдал ба аюулгүй байхые үнэхөөрөө хүсэгшэдэй зүгһөө харюу сохилто үгтэжэ, эдэ һэдэлгэнүүд бутаран унаха бэзэ гэжэ найдаха һанаатай байнабди.

III. Тобшололнууд ба дурадхалнууд

Советскэ делегаци болбол Триестын засаг түрын эмхидхэл эндэ табигдаһан проект соо дурадхагдаһандал адляар демократическа үндэһэ һуури дээрэ байгуулагдаха шухала гэжэ тоолоно. Триест болбол ямар нэгэн губернаторска территори бэшэ, харин үнэхөөрөө Сүлөөтэ Территори болохо еһотой. Энэ хадаа бидэнэй түрүүшын тобшолол болохо байна.

Мүн тэрэшэлэн Триестын ба Аюулгүйн Соведэй хоорондо харилсаатай байха ябадалые тогтоохо гэжэ проект соо дурадхагдаһан заршамые тэрэ ёһоорынь үлөөхын түлөө советскэ делегаци хэлэхэ байна. Тиихэ зуураа Триест тухай, тэрэнэй хүршэнэртэй ба бусад оронуудтай харилсаатай байха тухай асуудал тушаа манай оруулһан дурадхалнуудта конференциин шиидхэбэри гаргахын тулада дүүрэн үндэһэ баримта бии байха еһотой гэжэ тоолонобди. Бидэнэй хоердохи тобшолол иимэ гээшэ.

Триестын статудые хаража үзэлгэ хадаа бидэнэй үмэнэ хэдэ-хэдэн шухала политическэ асуудалнуудые гаргажа табиба. Триестын шэнэ дүримтэй болоод байхадань энэ территориин үндэһэн национальностьнуудай хоорондохи харилсаануud тухай асуудалнуудые, мүн тэрэшэлэн хүршэ һууһан арадуудтайгаа харилсаатай байха тухай асуудалые зүбөөр шиидхэхэ гээшэ тусгаар шухала удхатай байнабшуу. Национальна асуудалые шиидхэлгэдэ Советскэ Союзай дүй дүршэл энээн тушаа угаа туһатай байжа болохо юм. Ленинско-Сталинска политикын үндэһэ һуури дээрэ Советскэ Союз дотор политическэ хүгжэлтын талаар элдэбын шатада байһан ба ажаһуудал болон хэлэнэй талаар

тон ехэ илгаатай байһан арадуудай хоорондохи хани барисаае тогтоохо тушаа угаа шухала амжалтанууд түйлагдаад байна. Эдэ түйлалтануудые зүбөөр бэелүүлхэ ябадал Триестдэшье бага бэшэ туһа хүргэжэ шадаха юм гэжэ бидэнэр сохом найдаха байнабди. Зүгөөр, австралийска делегацишье энэ мэтын асуудалда өөрынгөө дүй дүршэл тухай андалдан хэлэхэ еһотой. Теэд хэнэйшье мэдэһээр, энэ дүй дүршэлынь бирагүй байнабшуу. Австрали гээшэ Шэнэ Гвинея болон 2 мянган туземнэ зонтой Науру гэдэг арал мэтын тиимэ подмандатна территоринуудтай байна. Тиибэ-яабашье советскэ делегаци болбол Нэгэдэмэл Нацануудай организациин али нэгэн шухала хэрэгтэй зорилгые шиидхэжэ байхадань өөһэдынгөө дүй дүршэлые хэлэжэ, барандаа туһалха еһотой байнабди гэжэ советскэ делегаци тоолоно. Теэд эндэ Триестын национально-политическэ проблемэнүүдэй орео бэрхэ байһыень тэмдэглээд байһан хадань, Советскэ Союз дотор нацануудай хоорондохи харилсаануудые тааруулха тушаа олон янзын дүй дүршэл гээшэ мүн эндэшье шухала туһа хүргэхэнь лабтай гэжэ мэдүүлхэ хэрэгтэй гэжэ Советскэ делегаци тоолоно.

Минии хэлэһэн һанал бодолнуудтай тааруулан советскэ делегаци болбол комиссиин үзэмжэдэ ба удаа тээнь подкомиссида үлэмжэ наринаар шэнжэлэн үзэхын тулада доро дурсагдаһан дурахалнуудые оруулнэ гэбэл:

«1946 оной июлиин 3-да Гадаадын Хэрэгүүдэй Министрнүүдэй Соведэй баталан абаһан дүрим заабариие хүгжөөхын тулада Триестын Сүлөөтэ Террториин статут соо иимэ дүрим заабаринууд оруулагдаха еһотой гэбэл:

1. Триестын Сүлөөтэ Территори гээшэ нейтральна ба демилитаризованна байха ушартай.

2. Триестын Сүлөөтэ Территори дээрэ бии байһан хариин гүрэнүүдэй бүхы сэрэгүүд Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой хүсэндөө ороһонһоо хойшо 13 үдэрэй турша соо тэндэһээ гаргагдаха еһотой.

3. Триестын портын уласхоорондын гурим журам болбол тус портые ба Триестын транзитна хүнгэлэлтэнүүдые бүхы уласхоорондын худалдаа наймаанай нэгэн адлихан условитойгоор хэрэглэхэ ябадалые хангаха еһотой, тиихэдээ хүршэ гүрэнүүд болохо—Югослави ба Италида энэ порт соо сүлөөтэ зононууд таһалагдажа үгтэхэ болоно.

4. Триест хадаа Сүлөөтэ Территориин экономическэ хүгжэлтэдэ таатай зохид условинуудые бии болгожо хангахын зорилгоор Сүлөөтэ Территориие Югославитай экономическа барисаатай болгохо (таможенно уния), Сүлөөтэ Территориин түмэр харгынуудай хамтарһан захиргаан гэхэ мэтые бии болгохо.

5. Губернаторай уялга хадаа Сүлөөтэ Территориин статудые сахиха ябадалые хангаха болоно.

6. Хуули гаргаха засаг-түрэнь бүгэдэ ниитын тэгшэ, сэхэ ба нюусаар голосовалжа һунгагдаха Арадай Суглаагаар бэелүүлэгдэхэ байна.

7. Гүйсэдхэхэ засагынь Сүлөөтэ Территориин правительствода хабаадаха болоно, тэрэ правительство хадаа Арадай Суглаагаар бии болгогдохо ба өөрынгөө ажал-ябуулгын түлөө тэрэнэй үмэнэ харюусалгатай байха ушартай. Правительство болбол Сүлөөтэ Территориин захирха зонхилхо ябадалые бэелүүлхэ; полици, хилын ба эрье шадарай сахюулые оруулалсан хуули захиргаанай хамаг бүхы органууд тэрээндэ мэдэлтэй байха.

8. Триестын Сүлөөтэ Территориин гражданство хадаа 1940 оной июниин 10-да һуужа байһан ба Италитай хэгдэхэ эб найрамдалай договорой хүсэндөө орохо үдэр болтор энэ территори дээрэ һууһаар байһан урдын итальянска гражданинуудта үгтэхэ байна. Гэбэшье Триестын гражданин болохо эрхые Италида байһан фашистска еһо гуримай эдибхитэй ажал ябуулагшад: фашистска партиин эдибхитэй членүүд; сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэд; 1922 оной һүүлээр Италиһаа ерэһэн гүрэнэй чиновнигууд эдлэхэгүй байна.

9 Великобритани, США, СССР болон Франциин түлөөлэгшэдһөө союзнигууд хоорондын комисси байгуулагдаха юм, тэрэнь эб найрамдалай договорой хүсэндөө ороһонойнь һүүлээр Триестын Сүлөөтэ Территориин саг зуурын правительствые бии болгохо байна, тиихын тулада союзнигууд хоорондын комисси хадаа тэндэхи нютагайнь демократическа партинууд болон организацинуудтай зүбшэжэ үзэхэ ушартай.

10. Саг зуурын правительствын тусгаар уялгань хадаа Арадай Суглааниие һунгаха ябадалые гурбан һарын болзор соо зарлаха болоно.

Советскэ делегаци болбол Триестын статут тухай асуудал мүнөөнэй конференци дээрэ зүбөөр шиидхэгдэхэ юм гэжэ сохом найдаха байна.

Нюдэ далдалагша директорэй тушаалда һууна

Нютагай ажаүйлэдбэриин Министерствын аймагуудай предприятинууд хадаа ажалшан арадай түрүүшын ээлжээнэй эрилтые хангаха үүргэтэй байһаниинь хэндэшье мэдээжэ. Гэбэшье, Курумканай аймагай исполкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Березинэй хүтэлбэрилдэг промкомбинат энэ үүргэеэ холо дүүргэнэгүй.

Үшөө 1915 ондо правительствын зүгһөө 194 000 түхэриг мүнгэн, энэ промкомбинатда үгтэһэн байгаа. Энэ жэлэй туршада арһа элдүүрилхэ, хомут тоног оёхо, сабхи ба хубсаһа хубар оёхо гэхэ мэтын цехүүд эмхидхэгдээ һэн. Теэд директор байһан нүхэр Березинэй албан тушаалдаа харюусалгагүйгөөр хандаһан дээрэһээ энэ һомологдоһон мүнгэнһөө оройдоол 88.000 түхэригынь ашаглалгада хэрэглэгдээд байха юм.

Тус комбинатай директор байһан нүхэр Князев болбол 7 шэнэ цех нээхэ байһан аад, арайхан гэжэ нэгэ цех түхеэрэжэ нээһэн юм. Тиихэ зуураа энэ хэрэгтэ һомологдоһон мүнгые ехээр урилтэ хэһэн байха юм. Мүнөө тус комбинат 6.200 түхэриг үритэй болошоод байна. Директор нүхэр Березин гэгшэ гүрэнэй жаяг заршамые эбдэнэ, хүдэлмэришэдэй дунда жаяг заршамые бүхэжүүлнэгүй. Продукци бүтээжэ гартаха программаяа холо дүүргэжэ шадаагүй байһаар. Тэрээнһээ гадна, 15 килограмм һоохо, 5 500 түхэриг мүнгэ гэхэ мэтын ехэхэн хэмжээнэй гүрэнэй зөөриие үбэршэлһэн байна.

Али нэгэн аргаар нюдэ далдалжа, гүрэнэй ба кооперативна үмсые хулгайлжа байдаг Березин гэхэ мэтын жулигуудые хуулиин хатуу хэмжээндэ хабаадуулха саг ерээ бэшэ гү? Энэ асуудалаар аймагай хуули сахигшада үгэ үгтэнэ.

С. ШИРАБОН.

МҮРЫСӨӨЕ УДАРИДАНАГҮЙ

Улан-Удын паровозо-бүтээлгын заводой бүхы коллективэй дунда Бүхэсоюзна социалистическэ мүрысөөн үргэн далайсатайгаар дэлгэржэ, ажалай эрхим амжалтануудые түйлажа байһан стахановецуудай тоо үдэр ерэхэ тудам олошорно.

Гэбэшье, тус заводой зарим цехүүдэй хүтэлбэрилэгшэд социалистическэ мүрысөөндэ бүхы членүүдээ хабаадуулжа, стахановецуудай тоо олошоруулхын түлөө һаналаа багаар табинад.

Тус заводой коммунальна гэр байрын таһагай электро-таһаг тэрэнэй начальник нүхэр Голиков гэгшэ өөрынгөө мэдэлдэ байһан участок дээрэ социалистическэ мүрысөө үргэнөөр эмхидхэхэ, тэрээндэ бүхы хүдэлмэришэдөө хабаадуулха тушаа анхаралаа табинагүй. Нүхэр Голиковой хүтэлбэри доро хамта дээрээ 29 хүнүүд хүдэлмэрилнэ. Теэд тэдэнэрэй 11-ниинь үдэрэйнгөө нормые дүүргэдэг байха юм. Тиимэһээ, энэ таһагай хүдэлмэришэдэй дунда үйлэдбэриин нормые дүүргэдэггүй, мүн голодһо ехээр гаргадаг хүнүүд һүүлэй үедэ олон болошоо. Мүн тэрэшэлэн тэдэ хүдэлмэришэдэй дунда ажалай ба гүрэнэй жаяг заршам эбдэлэг, ажалдаа хойрог нобшоор хандадаг ябадалнууд яһала олон үзэгдэдэг байна.

Тэрээнһээ гадна, тус коллективэй дунда техническэ һуралсал эмхидхэгдээгүй байха юм. Тиимэһээ энэ оной түрүүшын хахадта техническэ һуралсал хэхэ талаар хараалаглаһан түсэб дүүргэгдээгүй, саараһан дээрээ үлэбэ.

Энэ һарада заводой коммунальна гэр байрын таһагай дэргэдэхи партийна эхин организаци хадаа нүхэр Голиковой ударидажа байһан участогта социалистическэ мүрысөөнэй договор ямараар бэелүүлэгдэжэ байһые хинан шалгахые коммунистнууд нүхэд Носова ба Гатаулина гэгшэдые эльгээһэн байгаа. Нүхэр Голиковой кабинедтэ тэдэ коммунистнуудай ерэхэдэнь, тэрэнь урдаһаань бодожо, социалистическэ мүрысөөе ударидаха саг намда мүнөө дээрээ үгы гэжэ эшэхэ нюургүйгөөр хэлээд, тэдэнэрые үлдэжэ гаргаһан байха юм.

Коммунист нүхэр Голиковой хүтэлбэрилдэг участок дээрэхи дутуу дунданууд саашань тэсэмээр бэшэ болоо. Тиимэһээ эдэ дутуунуудые усадхаха тушаа эрид шанга хэмжээ һаяын үдэрнүүдтэ эндэхи партийна организациин зүгһөө абахань шухала байна.

С. ТИХИН.

„Бурят-Монголой Үнэн" газетын материалаар хэмжээ абтаба

„Колхозууд юун дээрэһээ гарза гайда ороноб"

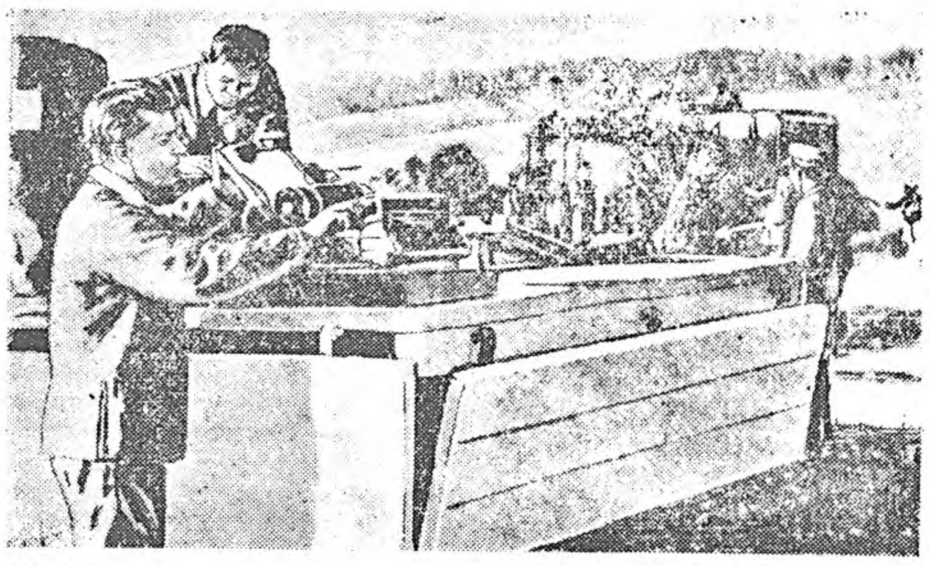
«Колхозууд юун дээрэһээ гарза гайда ороноб» гэһэн статья манай «Бурят-Монголой Үнэн» газетын энэ оной августын 23-най номерто толилогдоһон юм. Тэрэ статья соо Курумканай аймагай зарим колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд эдеэ хоолой зүйлнүүдээр талын хүнүүдые «хангаһанай. гаа» түлөө табан зуу мянга гаран түхэриг абаха еһотой юм гэжэ үри доемхо тоологдоһонойнь тухай хэлэгдэһэн байгаа. Колхозой зөөриие хүнгэн сэнгээр эдижэ амташаһан хүнүүдэй дунда аймагай хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдшье бии гэгдэһэн юм.

Тус статьягай ёһоор шалган үзэхэдэ, тэндэ хэлэгдэһэн зүйлнүүд тон зүб байжа, Курумканай АЗО-гой инструктор-бухгалтер нүхэр Сиротин гэгшэ хүдөө ажалай артелиин Уставые хазагайруулһанайнгаа, колхозуудай дебеторско үриие нэхэжэ абахын тушаа хэмжээ абаагүй байһанайгаа түлөө партиһаа гаргагдажа, хүдэлмэриһөө сүлөөлэгдэбэ. Тэрээнһээ гадна ВКП(б)-гэй айкомой Курумканай секретарь нүхэр Надагуровта хатуу выговор соносхогдобо, Быков ба бусадта үшөө хатуу хэмжээ абтагдаха байна. Аймагай колхозууд дебеторско үринүүдээ нэхэн абахынгаа түлөө хэмжээ абажа байна гэжэ Курумканай аймагай прокуратураһаа мэдээсэнэ.

„Гүрэнэй шухала хэрэгые тоолоногүй"

«Гүрэнэй шухала хэрэгые тоолоногүй» гэһэн статья манай «Бурят-Монголой Үнэн» газетадэ гараһан байгаа. Тэрэ статья соо Заиграйн аймагай гүрэнэй тэдхэмжын таһагай хүдэлмэришэдэй ба тэрээнние даажа байһан нүхэр Е. Т. Шулуновой хүдэлмэридөө хайша хэрэггүй хандадаг дээрэһээ республикын гүрэнэй тэдхэмжэһээ үгтэһэн хубсаһан, эд бараан, эдеэ-хоолой зүйлнүүд болошогүй буруугаар хубаагдадаг тухай хэлэгдэһэн юм.

Тус статьягай ёһоор шалган үзэхэдэ, тэндэ бэшэһэн зүйлнүүд зүб байжа, нүхэр Шулунов тушаалгата хүдэлмэридөө муугаар хандаһанайгаа түлөө хүдэлмэриһөөн гаргагдаба гэжэ Заиграйн гүйсэдкомой түрүүлэгшэ манай «Бурят-Монголой Үнэн» газетын редакцида мэдээсэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: «Б. М. Правда» газетын нүүдэл редакци Закаменай аймагай «Большевик» колхозой таряахуряалга дээрэ ошоод, номероо гаргажа байна.

О. Зеккиин фото.

ШУЛУУТАЙН ЛЕСПРОМХОЗОЙ ТҮРҮҮШҮҮЛ ШАГНАГДАБА

Һаяхан ВКП(б)-гэй Заиграйн аймкомой секретарь нүхэр Щербаков болбол БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй зүгһөө Шулуутайн леспромхозой түрүү модошодые намар-үбэлэй сезондо хүдэлмэрилхэ зуураа ажал дээрээ амжалтануудые туйлаһанайнь түлөө, БМАССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотоор шагнаһан байна.

Тэрэ тоодо модо шэрэгшэ С. Бадулин, модо отологшод Т. Владимирова, Л. Сизых, Г. Дакин ба бусад Хүндэлэлэй грамотануудые абаба.

Һүүлээрынь нүхэр Щербаков болбол грамотаар шагнагдагшадые амаршалха зуураа, тэдэнэртэ саашадаа амжалтануудые туйлахыень хүсэһэн байна.

Хүгжэмэй ба хореографическэ искусствын харалга

Сентябриин 11-дэ паровозо-бүтээлтын заводой культурын байшанда хүгжэмэй ба хореографическа искусствын уран һайханай самодеятельностиин харалга болобо. Тус харалгада заводой залуушуул хабаадалсаа. Эдэнэр советскэ композиторнуудай дуунуудые ород арадай дуу. национальна танцануудые ба СССР-эй арадуудай танцануудые наадаһан байна. Эдэ номернууд нүхэр Филатовай хүтэлбэри доро бэлэдхэгдэһэн байна. Шейник гэгшэ капельмейстртэй духовой оркестр «Цыганский барон» гэжэ опереттэһээ концерт, Штраусай «Баглаа сэсэг» гэһэн хүгжэмһөө вальс «Вальдтейнфеля» гэһэн хүгжэмые ехэ һайнаар наадаба. Илангаяа «Фронт шадарай ой соо» гэжэ Блантерай зохёоһон вальс эрхимээр наадагдаа. Дуулаашадһаа Камышанская «Поли дээрэ» гэһэн дуу муу бэшээр дуулаа.

Гүрэнэй Ленинэй орденто Бурят-Монголой хүгжэмтэ драмын театрын баледэй артист Шерхонов гэгшэ тус харалгада заводойхидой бэлэдхэхэдэнь ехэхэн туһа хүргэһэн байна. Тэрэ хадаа бурядай танец «Ехор», арадай танец «Сени» ба «Молдаванеску» гэһэн танцануудые наадаа.

Заводой залуу хүдэлмэришэд тус харалгада адибхитэйгээр бэлэдхэһэн байна.

Е. ПАХУТОВА.

„Бурят-Монгольская Правдын“ нэрэмжэтэ традиционно эстафетэ

Физкультура ба спортын Городской комитет сентябриин 29-эй үдэр «Бурят-Монгольская Правдын» нэрэмжэтэ традиционно эстафета үнгэргэхэнь. Энэ эстафетэдэ Улан-Удын предприяти ба эмхи зургаануудай физкультурнигуудай коллективүүд ба һайн дуранай спортивна обществонууд хабаадалсаха байна.

Эстафетэдэ илагшадые шагнахын тула дамжуулгын хоёр приз тогтоогдобо. Жэшээлхэдэ, нэгэдэхи һуури эзэлһэн команда физкультура ба спортын республиканска Комитедэй ба «Бурят-Монгольская Правда» газетын редакциин граммотаар, мүн «Бурят-Монгольская Правдын» дамжуулгын мүнгэн кубогоор шагнагдаха байна. Хоёрдохи һуури эзэлһэн команда физкультура ба спортын республиканска Комитедэй грамотаар ба дамжуулгын мүнгэн кубогоор шагнагдаха юм.

Эрхим повар

Мухаршэбэрэй аймагай Сутайн сомоной Молотовой нэрэмжэтэ колхозой член 56 наһатай Цыренова Балма гэгшэ тракторна отрядай повароор аяар арбан дүрбэн жэл соо хүдэлмэрилөө, мүнөөшье хүдэлмэрилһөөр.

Цыренова хадаа трактористнууд ба комбайнернуудайнгаа дунда ехэ хүндэтэй болонхой. Хүбүүд басагадайнгаа хүдэлмэриһөө ороходонь, үдэршье байг, һүнишье байг, эдеэгээ бэлэн болгонхой гэрээ дулаахан болтор түлинхэй, урин һайхан зангаар түрэһэн эхэһээн өөрэгүйгөөр угтажа байдаг.

Эдеэ хэхэ, гэр дулаасуулха, сэбэрлэхэһээ гадна, али нэгэн ажал гарабал, Цыренова хадаа ямаршье арсалгагүйгөөр, дуратай дүүргэдэг байха юм.

Жэшээтэ һайн ажалтай эрхим повар Цыренова хадаа «1941-45 онуудта хүдэлмэри дээрэ тодорон гараһан Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ хэһэн шэн габьяата ажалай түлөө» гэһэн медаляар шагнагданхай.

Г. ЧИМИТОВ.

Хүдөө гараханъ

Гүрэнэй Ленинэй орденто Бурят-Монголой хүгжэмтэ-драмматическа театрын артистнар Бичурын ба Мухаршэбэрэй аймагуудаар ябажа ерэхээр гарахань.

Эдэнэр тус аймагуудай центрнүүд ба колхозуудаар һара тухай ябажа, Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуур» мүн «Үгытэй Федя», «Хирурги» гэжэ зүжэгүүдые ба тусхай бэлэдхэһэн концертнэ номернуудые харуулха юм. Нэрлэгдэһэн зүжэгүүдые БМАССР-эй арадай артист В. К. Халматов бэлэдхэн табиһан байна.

РСФСР-эй габьяата артистнууд Ч. Н. Генинов, А. С. Ильин, БМАССР-эй габьяата артист Б. Ц. Ринчино, артистнууд П. Н. Николаев ба бусад хүдөө гаралсаха юм.

Ж. ЦЫДЕНДОРЖИЕВ.

Колхозой газарта зоргоороо орогшод сүүдлүүлэгдээ

Һүүлэй үедэ республикын прокуратурын органууд болбол колхозой газар дээрэһээ зоргоороо үбһэ сабшаһанай түлөө хэдэн хүнүүдые уголовно харюусалгада хабаадуулһан байгаа. Тэрэ хадаа социалистическэ зөөрие хулгайлһантай сасуулагдажа, хэрэгүүдынь арадай сүүдтэ үгтэбэ.

Жэшээнь, гансахан Кударын аймагай арадай сүүд болбол колхозой газар дээрэһээ өөрынгөө дураар үбһэ сабшаһанай түлөө сүүдлэһэн байна гэбэл: Березовский А. Д., Мордовский Я. М., Рогов Б. Н: гэгшэд хоер жэлдэ ба Нелюбин Г. А. нэгэ жэлдэ түрмэдэ хаагдахаар шиидхэгдээд байна.

Тэдэнэй сабшажа абаһан үбһэниинь тус тус колхоздонь бусаагдажа үгтэбэ.

БМАССР-эй прокуратурын У.С.О.-гэй прокурор МОКШОНОВА.

Парижска Амгалан тайбанай конференци дээ[...]

ТРИЕСТЫН СҮЛӨӨТЭ ТЕРРИТОРИИН СТАТУТ ТУХАЙ ЮРЭНХЫ ҮГЭ ХЭЛЭЛГЭНҮҮД ДҮҮРЭБЭ

ПАРИЖ, сентябриин 16. (ТАСС-эй спецкорр.) Италида хамаатай политическэ ба территориальна асуудалнууд тушаа комиссида Триестын сүлөөтэ территориин статут тухай юрэнхы үгэ хэлэлгэнүүд дүүрэбэ. Һүүл дээрэнь югославска делегациие толгойлогшо Кардель ба США-гэй делегациин түлөөлэгшэ сенатор Коннэли үгэ хэлэбэд.

КАРДЕЛИИН ХЭЛЭҺЭН ҮГЭ

Триест ба тэрээнэй ара талын ашаг туһанууд болбол хоорондоо таһаршагүй нягта нэгэн юм гэжэ һануулан хэлээд, Кардель хадаа Югослави ба тэрээнэй арадууд Триестые өөрынгөө хани холбоондо оруулха арсашагүй эрхэтэй байна гэжэ тэмдэглэбэ. Тиибэшье, ниитын һаналай нэгэдэлые туйлахын түлөө Югослави болбол Триестые интернационализацилха гэһэн принципые зүбшөөһэн байна.

Хэды тиимэ болобошье, фактнууд дээрэһээ харахада, Триест ба Югослави хоёрой хоорондохи бата бэхи харилсаа холбоое саашадань үлөөхэ ябадалда эсэргүү байдаг гүрэнүүд хадаа энэ город ба портые интернационализацилха ябадалда дуратай бэшэ, харин тон ондоо юумэндэ дуратай байһаниинь элитэ болоно. Эндэ хадаа юрэнхы дээрээ Триест тухай, Италиин ямар нэгэн эрхэнүүдые аршалха тухай хэлсээн боложо байна бэшэ гэжэ һанаһанаа би орхижо ядаад байнаб гэжэ Кардель хэлэнэ. Харин Югославида, мүн Триестын бүхы ара талада Адриатическэ далай тээшэ гараха хаалта хашалтагүй экономическэ харгыень хааха гэһэн хөөрэлдөөн тон түрүүндэ боложо байна.

Энэ асуудал тухай англо-американска хэблэлэй бэшэһэн зүйлнүүдые ашэ татажа, Кардель хадаа, США ба Англиин нүлөө ехэтэ этигээдүүд болбол тон түрүүндэ Дундада далай дээрэхи Британска диилэнги байдалые тэрэ зандань үлөөхэ тухай, Дундада далайе тойрүүлаад бата бэхи „түмэр хүшэгэ“ табиха тухай һанаагаа зобожо байдагынь эдэ бэшэлгэнүүд дээрэһээ али тодо болоно гэжэ тэмдэглэбэ.

Хэнэйшье мэдэхээр, Югослави болбол Дундада далай дээрэ „диилэнги байдал“ эзэлхын түлөө хэнтэйшье мүрысөөндэ орохо дурагүй ба шадахагүй байна гэжэ Кардель үргэлжэлнэ. Хэды тиимэ байбашье, англо-американска хэблэлэй нэлэнхы ехэнхи хубинь Югослави хадаа Дундада далай дээрэ хэн нэгэндэ аюул түхэрэжэ байна гү, али Советскэ Союз югославска Триестые ламжуулжа, хэн нэгэнэй диилэнги байдалда аюул эсэржэ болохо юм, гэжэ яабашье һаань баталан харуулхые оролдоно. Мүнөөл һаяхан нэгэ бүлэ соо нэгэдээд байһан багахан югославска арадта Советскэ Союзай үзүүлжэ байгаа дэмжэлгэ туһаламжын үндэһэ ехэтэй ба һайн һайхан шанарые Кардель тэмдэглэбэ.

Триестын арад зондо тон дүүрэн өөрын эрхэтэ захиргаае хангажа үгэхын түлөө, Триестын экономическэ хүгжэлтые хангахын түлөө, ашаг туһынгаа талаар тэрээнтэй холбоотой бүхы гүрэнүүдтэ Триестын портые ашаглаха хизаарлалтагүй дүүрэн сүлөөтэ эрхэ олгохын түлөө Югослави баадхан хэлэжэ байна гэжэ Кардель һануулна. Тиибэшье, эдэшье лурадхалнууд Дундада далай дээрэ диилэнги байдалаа үлөөхынгөө түлөө һанаагаа зобожо байгаа гүрэнүүдэй зүгһөө эсэргүүсэлтэдэ орожо байна. Тэдэнэр хадаа Триестые „Югославска аюул“ гэдэгһээ хамгаалха хүсэлтэйбди, гансал иимэ зорилгоор тэдэнэй дурадхажа байгаа статудууд хадаа Триест дээрэ диктаторска дүүрэн эрхэтэй губернаторые томилхо ябадал ба Триестдэ хари гүрэнэй арминуудые оруулха арга ябадал хараалдаг байна гээшэ гэжэ тэдэнэр баталан хэлэнэ. Энэ мэтын хэмжээ-ябуулгануудай еһотой удхань хадаа бусад оронуудай дотоодо хэрэгүүдтэ оролсохын түлөө тулгалха шэнэ пунктнүүдые, шэнэ базануудые байгуулха гэһэн ябадалда ошоно. Дундада далай дээрэ советскэ-югославска аюул тухай худал хуурмаг юумэ хэлэдэг сохом тэдэ гүрэнүүд лэ иимэ базануудые байгуулха һанаатай гээшэ.

Саашань Кардель болбол югославска делегациин дурадхаһан статудай проектын гол пунктнүүдые тодорхойлон хэлэһэн байна. Статудай энэ проект хадаа гурбан гол принципүүд дээрэ үндэһэлнэ гэбэл: интернационализаци, сүлөөтэ город Триест ба Югославиин бодото уни ба Триестын арад зоной демократическа эрхэнүүдые хамгаалан сахиха ябадал болоно.

1. Сүлөөтэ город Триестын территори дээрэ засагайнь эрхэ арадай гарта байха. Энэ өөрынгөө засагай эрхые арад болбол бүгэдэниитын, адли тэгшэ, сэхэ ба нюуса голосованиин үндэһэн дээрэ һунгагдаһан арадайгаа суглаагаар бэелүүлхэ. Хуули гаргалгын засаг арадай түлөөлэгшэдэй гарта байха. Хуули гаргалгын засагай гансал хизаарлалта хадаа сүлөөтэ город Триестын конституци ба бүхы хуулинуудань статудай хизаар соо байха еһотой гэһэн уялга мүн болоно.

2. Дүүргэлтын засаг хадаа сүлөөтэ город Триестын арадай суглаагаар томилогдоһон ба тэрээнэй урда харюусалаг правительствын гарта байха. Правительствын мэдэл доро засагай бүхы органууд ба эмхи журам, амгалан тайбан байдал сахихын түлөө шухала хэрэгтэй бүхы зэбсэгтэ хүсэнүүдэнь байха. Мүн энэ үедэ, баһал демократическа һунгалтын еһон дээрэһээ үндэһэлһэн нютагай өөрын эрхэтэ захиргаанууд хадаа нютагай автономно территориальна газарнуудай һуурин тосхонуудые хүтэлбэрилжэ байха.

3. Конституци болбол бүхы гражданнуудта эрэ эмын, үндэһэ яһанай, хэлэнэй, расын ба шажан шүтэлгын илгаагүйгөөр хүн ба гражданинай гол эрхэнүүдые хангаха еһотой.

4. Сүүдэй байгуулалта болбол судьянуудай дүүрэн эрхэ сүлөөтэй ба бэеэ даанги байдал дээрэ тогтоогдохо.

5. 1918 оной октябриин 28-да (австро-венгерскэ монархиин һандаран унаһан үедэ) Триестдэ байратай байһан хүнүүд, мүн баһа 1936 ондо хүн зоной бэшэлгэдэ ороһон ба хойшодоо Триестын территори дээрэ байһаар байһан Триестдэ байратай бүхы хүнүүд болбол сүлөөтэ город Триестын гражданинууд болохо байна. Гансал сэрэгэй гэмтэ ябадал хэгшэдтэ гү, али элитэ фашистнуудта, фашистска функционернуудтэ, фашизмын үедэхи гүрэнэй албахаагшадта гражданин болохо эрхэ үгтэхэгүй еһотой. Мүнөө хүртэр Италиин харьяата байһан нэгэшье гражданин хадаа баалалтын хүсөөр Триестын гражданин болгогдохогүй байна. Бүхы хүнүүдтэ оптациин (гражданствоя һунгажа олохын) эрхэ үгтэхэ байна. Фашистска журамай хашалтада орожо, Триестһээ гаража ошохо баатай болоһон хүнүүдтэ һөөргөө бусахын эрхэ олгогдохо.

6. Триестын порт болбол интернационализацилагдаха еһотой, мүн тэндэ өөрынгөө сүлөөтэ зоные байгуулха эрхэ Югославида үгтэхэ еһотой. Уласхоорондын ашаа тээлгэдэ хэрэглэгдэнгүй үлэһэн портын хуби хадаа сүлөөтэ городой захиралта доро үлэхэ еһотой.

7. Триест ба Югослави хоерой хоорондохи бодото уни болбол монитарно договор, таможенно нэгэдэл, ба мүн түмэр замуудые, почто-телеграфай хэлхэе-холбоонуудые хамтынгаа захиралта доро байлгаха ябадал болон ажал хүдэлмэриин ба хүдэлмэри үгэлгын харилсаата эрхэ сүлөө болон хүнүүдэй ба эд бараануудай хизаарлалтагүй нэбтэрэлгэ ябалга дээрэ бэелүүлэгдэхэ байна. Триестын ашаг туһые хилын саана гүлөөлхэ уялга Югослави дээрэ ашагдаха еһотой.

8. Триестын сүлөөтэ порт дээгүүр нэбтэрүүлэгдэжэ байгаа бүхы ашаа тээбэринүүд болбол дүүрэн сүлөөтэйгөөр нэбтэрэн гараха эрхэтэй байха ба югославско-триестскэ таможенно униин территори дээрэ таможенно түлбэринүүдһээ сүлөөлэгдэхэ еһотой.

9. Сүлөөтэ город Триест болбол саашадаа Аюулгүйн Соведээр хангагдажа байгаа бэеэ даанги байдалтай байха ба Югославитай хамта бодото унитай байха. Сүлөөтэ городой территори болбол нейтральна ба зэр зэбсэгжүүлгэгүй байха.

10. Сүлөөтэ городой уласхоорондын статудай бэелэлгые Аюулгүйн Соведэй үндэр дээдэ комиссар хинажа байха.

11. Бодото униин талаар Югославиин ашаг туһада хамаатай асуудалнуудта Югославиин Арадай Федеративна Республикые сүлөөтэ городой губернатор түлөөлнэ.

12. Аюулгүйн Соведэй үндэр дээдэ комиссаршье, мүн баһа сүлөөтэ городой губернаторшье Триестын арад зоной бэеэ даанги захиргаанай эрхые багаханшье хаһаха эрхэгүй.

Саг зуурынь правительство тухай дүрим хадаа статудта нэмэхэ тусхай нэмэлтын еһоор зохеогдоо. Мүнөө үедэ байгаа сэрэгэй захиргаан болбол тус договорой хүсэндөө ороһон үдэрһөө хойшо нэгэ һарын турша соо байхаяа болихо еһотой гэжэ югославска делегаци дурадхана. США, СССР, Великобритани ба Франциин түлөөлэгшэдһөө союзнигуудай хоорондын комисси байгуулагдаха еһотой. Тус комисси болбол Учредительнэ Суглаае һунгаха һунгалтын үнгэргэгдэхэ хүртэр ба энэ Учредительнэ Суглаанай урда харюусалгатай правительствые байгуулха хүртэр үндэр дээдэ комиссаарай засагые бэелүүлхэ байна. Энэ комисси болбол демократическа олониитын һанал харуулагшадай бүхы группануудтай хөөрэлдэн һанамжануудыень абаһанай үндэһэн дээрэ итальянецууд ба югославуудай түлөөлэгшэдһөө саг зуурын правительство ба саг зуурын консультативна суглаа байгуулха уялгатай. Энэнь тус территори дээрэ Учредительнэ Суглаанай һунгалта ябуулагдаха хүртэр союзнигуудай хоорондохи комиссиин хиналта доро засагай эрхые бэелүүлхэ байна.

Һүүл дээрэнь Кардель хадаа СССР-эй, США-гэй, Великобританиин ба Франциин делегацинуудай дурадхаһан Триестын сүлөөтэ территориин статудай проектнуудые анализда оруулһан байна. Советскэ делегациин дурадхаһан проект болбол Триестын хуули гаргалгын ба дүүргэлтын засагай дүүрэн бэеэ даанги байдалые хангаһан ба Триест ба Югослави хоерой хоорондохи экономическэ [...] туһалалсалгын мэдээжэ [...] байһаниие анхаралдаа абаһ[...]на гэжэ тэмдэглээд, Кардель болбол бусад гурбан проекты[...] гол үндэһэниинь тон ондо[...] гэжэ заан хэлэбэ.

Британска, американска ба [...]цузска проектнүүдэй ниит[...]хы шэнжэнь юуб гэхэдэ, эд[...]тнүүд болбол үнэн хэрэг[...] Триестые,.. эрхэ сүлөөһөө [...]ратиһаа ба өөрын эрхэтэ [...]гаанһаа сүлөөлһэн байна.

Бүхы эдэ гурбан проект[...]лаа Югославида эсэргүү[...] шэнжэтэй байна гэжэ Кар[...]лэбэ. Мүнөөдэр хүртэр бэе[...]дэжэ байгаа бодото хэр[...] хараад үзэбэл губернатор[...] эдэ гурбан проектнүүдэй [...]нуудай хараалһанай [...] Триестые Югославитай[...] дүүлхэ ябадалда эсэргүүс[...]рэнүүдэй али нэгэнэйнь [...] доро байха болоно гэжэ [...] сохом шахуу мэдээд байнаб [...]рин иигэхэ юм бол, Триес[...] өөрынгөө губернаторай т[...]жэ байһан тэрэ гүрэнэй [...]лохо байна.

Өөрынгөө үгые дүүр[...] Кардель хадаа Сан-Франц[...] Лондондо ба Парижда „д[...]тиин чемпионуудай“ үүрг[...] хэдэн олон дахин үгэ хэлэ[...]һан тэдэ ораторнууд Т[...] статудай демократическ[...] проектнүүдые шүүмжэлжэ [...]лэхэ бэзэ гэжэ найдаба.

Һүүлээрнь США-гэй т[...]шэ сенатор Коннэли үгэ [...]

ЧЕХОСЛОВАКИИН БА ЮГОСЛАВИИН СУДНАНУУДЫ[...] БУСААХАГҮЙБДИ ГЭЖЭ США-гэй АРСАҺАН ЯБАДАЛ[...] БУРУУШААҺАН ЭСЭРГҮҮСЭЛТЭ

ПАРИЖ, сентябриин 16. (ТАСС-эй спецкорр). Румыни, Болгари, Венгри ба Финлянди тушаа экономическэ комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ Нэгэдэмэл Нацануудай граждануудай судналуудые Румынида бусааха тухай асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Энээнгэй холбогдуулан Чехословацка делегациин түлөөлэгшэ болбол Чехословакиин харьяата ба мүнөө үедэ Дунай дээрэ, американска хиналта доро байгаа судналуудые Чехословакидань бусаахая США-гэй арсаһан тухай асуудал һэргээн табиба.

Югославска делегациин түлөөлэгшэ мүн иигэжэ мэдүү[...]бэл: Дунай дээрэ байгаа 16[...]нууд Югославида бусаа[...] байһан тула Чехословаки[...] гүүсэлтэтэй хамтарха [...] арюун уялга гэжэ тоол[...] судналуудай ехэнхи хуби[...]рикански хиналта доро бай[...] бэшье американска делега[...] болбол эдэ асуудалнуудта[...] саһанай хэрэггүй гэжэ [...] эдэ судналуудые бусааха[...] асуудал Нэгэдэмэл Нац[...] экономическэ ба социальн[...] дээрэ харагдаха юм гэһэ[...] тэмдэглэлээр хизаарлаба.

ГРЕКО-БОЛГАРСКА ХИЛЭ ТУХАЙ АСУУДАЛЫЕ ЗУБШЭН ХЭ[...]

ПАРИЖ, сентябриин 16. (ТАСС-эй спецкорр.). Болгари тушаа политическэ ба территориальна асуудалнуудай комиссиин мүнөөдэрэй заседани дээрэ греко-болгарска хилэ тухай асуудалые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлбэ, ушарань, урид мэдээсэгдэһэн еһоор, Болгаритай баталха эб найрамдалай договорой проект соохи Болгариин хилые тодолһон нэгэдэхи статьяда грецескэ делегациин зүгһөө заһабари оруулагдаһан байгаа. Энэ заһабариие уридшалан зүбшэжэ хэлсэхыень сэрэгэй комиссида үгэ хэлэжэ тогтооһон байха юм. Гэбэшье, энэ дурадхалай үгын найруулга хадаа тус заһабариие тогтоон абаха ябадалые уридшалан шиидхэһэнэй шанартай ба гансал тус заһабариие нарижуулха зорилго комиссиин урда табиһан байгаа.

Грецескэ заһабариие [...] грецескэ делегациин дур[...] резолюциие шүүмжэлжэ [...] түлөөлэгшэ Н. Новиков у[...]бэ.

Советскэ делегаци болб[...]ческэ заһабариие бусаан о[...] Болгаритай баталха эб н[...]лай договорой проектын [...] статьяе Гадаада Хэрэгүү[...]вистрнүүдэй Соведэй ду[...]гэрэ ёһооронь тоггоожо аб[...]той гэжэ дурадхаба.

СССР-эй түлөөлэгшын [...]жые Югославиин, Чехос[...] ба Белоруссиин делегаду[...]жэглэһэн байна.

Комисси болбол 5 голо[...]гүү, 8 голосой олонхеор [...]һабариие уридшалан зүбш[...] сэжэ үзэхын түлөө сэрэгэ[...]сида үгэхэ гэһэн резолю[...]тоон абаба.

ИТАЛИ ТУШАА ЭКОНОМИЧЕСКЭ АСУУДАЛНУУДАЙ КОМИ[...]

ПАРИЖ, сентябриин 16. (ТАСС-эй спецкорр). Мүнөөдэр Итали тушаа экономическэ асуудалнуудай комиссиин заседани дээрэ реституцинууд (хулгайлан дээрмэдэжэ абаһан эд зөөрие бусааха) тухай асуудалай талаар итальянска ба албанска түлөөлэгшэдэй үгэ хэлэлгэнүүд шагнагдаба.

Албанска түлөөлэгшэ иигэжэ мэдүүлбэ гэбэл: тэрээнэй правительство хадаа Албаниие итальянска эзэмдэгшэдэй дээрэмдэн тоноһон тухай дүүрэн бодото баримтануудтай байна. Албани болбол итальянска тонуул дээрмын хойшолонһоо мүнөө хүртэр зобожо тулижа байдаг юм. Албаниин алтанай бүхы запас орон доторһоонь гаргагдан абаашагдажа, итальянска банкда сруулагдаһан байна.

Албанска делегаци болбол итальянецуудай хулуун тоножо абаашаһан искусствын зүйлнүүдые бусааха тухай ба мүн үгы хэжэ һалгаһан искусствын зүйлнүүдые адли сэнтэй зүйлнүүдээр андалдажа бусааха тухай асуудал табиба. Албаниин алтанай запас гэбэл, Итали хадаа тэрээниие бусаажа үгэхэ гү, али өөрынгөө хүндын хэмжүүрээр ба пробоороо хулуун дээрмэдэжэ абаашаһан алгантай адли алта бусааха еһотой гэжэ Албани эрилтэ табина.

Тэрээнэй һүүлээр үгэ абаһан итальянска түлөөлэгшэ болбол итальянска реституциие германска реституциһээ дулды[...]гаар табиха гэжэ оролд[...] зуура, тэрэ хадаа Итал[...]мецүүдэй тонуул дээ[...] хэһэниие эшэ татаба. Ит[...] түлөөлэгшэ болбол мүн 19[...] Италиин дайнда орохо у[...]гэдэмэл Нацануудай [...] дээрэ баригдаһан худа[...]маанай судналуудые Итал[...] сааха тухай асуудал бод[...]һан байна.

Саашань комисси болбо[...] туцинууд тухай бүлэгые [...] хэлсэлгэеэ үргэлжэлхэ [...] байгаа. Гэбэшье, комисс[...]нүүд болбол өөрынгөө у[...]дэлмэриһөө хазагайржа, к[...] түрүүлэгшэ Джозеф Бор [...] (Инди) тэдэндэ баадхаһа[...] сагай процедурна бүлэ[...] хабаадаха баатай болоһо[...] Ушарань Бор хадаа у[...] оронуудай делегацинууда[...]лэлгые шагнаха тухай [...]циин тогтооһон журамые[...]тэ болгон абаха дурагүй[...]

СССР-эй түлөөлэгшэ б[...]ссиин бусад членүүдэй [...]хин үгэ хэлэһэнһээ, һу[...]рүүлэгшэ болбол одоол [...] делегадуудые һөөргэнь у[...] комиссиин столой саана [...] реституцинууд тухай ас[...] зүбшэн хэлсэлгын үедэ [...] эрхыень олгобо.

Харюусалгата редактор Ц. Д. ДАМДИНЖ[...]

РЕДАКЦИИН АДРЕС: г. Улан-Удэ, ул. Ленина 26. (ТЕЛЕГРАФНА АДРЕС. Улан-Удэ Үнэн). ТЕЛЕФОНУУД: ответ. редактора—23. АТС—1-80; зам. редактора—23, ответ. секретаря—3-23; отделов: партийной и комсомольской жизни, сельского хозяйства—3-23 (2 зв.), культуры и быта, промышленности и транспорта—4-52; писем трудящихся, внутренней информации и переводов—4-52 (в зв.); об'явлений—2-64 (2 зв.).

190. (5082).

Типография Государственного газетного издательства при Совете Министров БМАССР.

тираж [...]